

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N. V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

Wvd. Vertegenwoordiger in N.-I., Mr. M. J. A. Oostwoud-
Wijdenes, Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostk.).

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIE

HOUD: Vliegtocht van Lear Black. — De Indische
tentoonstelling te Arnhem, 11 Juni—28 Juli 1928.
— Berbice onder het patronaat der Zeeuwsche familie
van Pere (1627—1714), door W. — Een belangrijke
historische studie, door L. — Verkeerde voorstel-
ingen van Surinaamsche toestanden, door C. K.
— Van Week tot Week. — Kunst, Kunst-
verheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Ind.
landen: I. Uit de Eur. Pers. Uit de Inheemsche-
Chineesche Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-
overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den
Vreemde. — Berichten der Afdelingen: I.
— Surinaamse, II. Utrecht en Omstreken. — Mededeel-
ingen: Van het Inform.-Bur. — Mutatiestaat van
tot 20 Juli.

Vliegtocht van Van Lear Black.

de deputatie uit het Bestuur der Vereeniging
„Oost en West”, bestaande uit de Heeren R. Zuyder-
duyn, Voorzitter en F. H. A. van der Brugh, Secre-
taris, heeft het voornemen namens de Vereeniging,
alle deelnemers bij hun behouden terugkeer op
het vliegtuig, onder het houden eener toespraak door
den genoemde, een penning aan te bieden als een
herinnering aan den wel volbrachten tocht.

Indische Tentoonstelling te Arnhem 11 Juni—28 Juli 1928.

De beide gebouwen tegenover het
Museum is een keurig aangelegd terras. Aan de
zijde hiervan wordt in het bestaande gebouw,
dat nog eenige ruimte voor expositie-doeleinde
brandweer- en politiepost gevestigd, ter-
evens een vertrek beschikbaar blijft voor
de hulp bij Ongelukken.
Het is, als het ware, de grens tusschen het eigen-
lijke expositie-gebouw en het meer naar het Noor-
west gelegen z.g. Westersche deel.
De laatste zal bestaan uit een groot complex,
bestaande de stands, voorloopig bepaald ten ge-
wone van 55, en het Westersch restaurant.
Het restaurant maakt eveneens front naar het
Museum en is ontworpen in hoefijzervorm, een
deel in de open lucht omsluitende.
Dit geheel bevinden zich de stands, waarvan
de meeste zoodanig wordt ingericht, dat ook een
kafé in het restaurant beschikbaar is.
De stands zullen worden verhuurd aan Instel-
lingen Firma's, die in eenig verband staan met
de West-Indië.
Het restaurant zal plaats bieden aan minimum
aan gasten, die, vooral bij eene eventuele ver-
gadering van het kasteel en de vijvers in de avond-
uren hier een schitterend uitzicht zullen hebben.

(Wordt vervolgd.)

Leden van Oost en West!

Wiel velen zich reeds beschikbaar stelden
aan het Correspondentschap, zijn er nog tal van
leden in ons land, waar wij nog niet zijn ver-
woordigd.
Uit u zelf, of de namen van daartoe geschikte
personen, aan ons op.
Het ons bij onze propaganda!
In eenige dagen distribueeren wij de Recame-
naden. Het adres is: Nieuwe plein 52, Arnhem

DEN HAAG
TELEF. 36777 „**AU PARADIS**” Firma WEBER
& BARTELS
Salon de Coiffure pour Dames
TOUSSAINTKADE 2 bij de Prinsestraat - Tramhalte lijnen 2 en 3
PERMANENT HAIRWAVING, systeem Nestle, New-York
Schoonheids- en Anti-zenuwmassage - Moderne Haarwerken - Haarverven systeem Henné - Manicure
Bediening door geroutin. Kappers - Man spricht Deutsch - On parle français - English spoken

Berbice onder het patronaat der Zeeuwsche familie Van Pere (1627—1714).

Zooals bekend kwamen na het herstel onzer on-
afhankelijkheid tengevolge van het verdrag van 13
Augustus 1814 met Engeland onze toenmalige W.-I.
koloniën Berbice, Demerary en Essequibo, die in
1803 al in Engelsche handen waren geraakt, voor
goed onder Britsche soevereiniteit.

Aanvankelijk afzonderlijk bestuurd door Luit-
enant-Gouverneurs, ondergeschikt aan den Gouver-
neur-Generaal der Britsche W.-I. eilanden, vormen
zij sedert 1831 eene vereenigde kolonie onder den
naam van Britsch Guiana.

De omstandigheid, dat het tijdstip der eerste blij-
vende nederzetting aan de Berbice welhaast 300
jaren geleden zal zijn (Essequibo en Demerary da-
teeren als Nederlandsche kolonie resp. van 1621 en
1750) leek ons gunstig om de historie van Berbice
onder het patronaat der Zeeuwsche familie van
Pere eens op te rakelen voor hen, die haar mogelijk
niet kennen of — zoo ja — wellicht vergeten zijn.
De geschiedenis van de koloniën Essequibo, Deme-
rary en Berbice door P. M. Netscher, uitgave M.
Nijhoff 1888, is onze voornaamste bron geweest
voor de samenstelling van dit opstel.

De kust van Guiana (door de voorvaderen de
Wilde kust of ook Caribania genoemd) in 1499
door de Spanjaarden ontdekt, werd eerst in de laat-
ste jaren der 16e eeuw door de schepen der Hollan-
ders en Zeeuwen bezocht om handel te drijven. Jan
van Pere uit Vlissingen was een der Zeeuwen, wier
schepen Berbice omstreeks 1602 reeds voor dat doel
hebben bevaren. Een geregelde nederzetting ont-
stond pas in 1627, in welk jaar de zoon van Jan,
nl. Abraham van Pere, bevrindhebber der W. I.
Compagnie en rijk koopman te Vlissingen woon-
achtig, ingevolge accoord met die Compagnie ver-
gunning kreeg om een 60-tal koloniërs naar Ber-
bice over te voeren en aldaar te vestigen. In het
laatst van Juli 1627 scheepten zich de koloniërs in
aan boord van de Arend, schipper Jacob Bart en
de Hazewind, schipper Cornelis Cornelisz. Beide
vaartuigen, voorzien van eene commissie van den
Prins van Oranje, vertrokken eenige weken daarna
uit Vlissingen en zeilden naar de Berbice, waar zij
den grondslag legden voor deze tusschen Suriname
en Demerary gelegen kolonie, door onze voorvade-
ren in de 18e eeuw gewoonlijk bij verbastering de
Barbiche of de Berbiesjes genoemd. Onder wiens
persoonlijke leiding deze eerste vestiging heeft
plaats gehad is niet bekend, evenmin de loop van
zaken in de eerste 30 à 40 jaren. In de Resolutiën
der Kamer van Zeeland wordt slechts af en toe de
uitzending van een schip met cargasoen (handels-
lading) of met eenige koloniërs vermeld. Deze so-
bere gegevens zijn te betreuren, maar verklaarbaar,
als men bedenkt, dat Abraham van Pere de bezitter
of patroon (stichter) der kolonie Berbice was en zijn
leenheer, i.c. de W.-I. Compagnie, geen directe be-
moediging met de kolonie had. Het accoord hiervoren
genoemd onderging in de jaren 1628 en 1632 eenige

P. v. d. BRUL VEENESTRAAT 15
Den Haag
Groote sorteering HEEREN-,
JONGENS- en KINDERKLEEDING
Spec. Afdeling v. KLEEDING NAAR MAAT
SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

LABORATORIUM „HYGIA”
VAN SWIETENSTRAAT 82 :: DEN HAAG
Onderzoek van TROPISCHE en alle andere ziekten
J. A. BORGSTEEDE,
Ex Ass. Geneeskundig Laboratorium te Weltevreden.
Spreekuur: 11—1 en 6—8. 5260

BRILLEN :: PINGENEZ
KJKERS
FOTO PROJECTIE
P. W. HIELE
Hofleverancier 5037
Punktal LANGE JANSSTR. 27 - UTRECHT

COR VAN MOORSEL
JAN HENDRIKSTRAAT 9
DEN HAAG — TELEFOON 14953
Is het voordeligste adres voor
**BEDDEN
MEUBELEN
TAPIJTEN** 5265

W. F. MEIJER - APELDOORN
 MAISON DE BLANC
 Hoofdstraat 93 Oppericht 1897 Telefoon 133

Heeren Modeartikelen

GROOTSTE KEUZE
 Dassen, Boorden 5389
 Manchetten, Overhemden en Pyama's

Specialiteit in alle soorten Ondergoederen
 Ook voor de Tropen

HOLLAND MOTOR EN RIJWIEL COMP.

WITTE DE WITHSTR. 68
 TELEF. 36467 :: DEN HAAG

Wij leveren U

een uitstekend HOFSTAD Rijwiel vanaf f 55.— compleet. Zeer fijne Engelsche SUN en JAMES Rijwielen vanaf f 88.—, alle met langd. garantie Wij belasten ons speciaal met de verzending naar Indië - Moffelen en Nikkelen, onverschillig welk merk

PROMPTE BEDIENING
 GESCHOOLD PERSONEEL 5377

**Gooit géén oude Schoenen weg
 Voórdat zij onbruikbaar zijn.**

U laat ze éérst door Uwen Schoenmaker in een moderne kleur oververven, doch gebruikt, om ze te onderhouden, Va-Vitte; géén borstel en géén gevlekte kousen meer. Indien Uw leverancier onze Schoenverf of Poetsmiddelen NIET voorradig heeft, verzoeken ONS zulks te berichten. 5407

Lederverf-Fabriek „DE ADMIRAAL“
 AMSTERDAM :: TELEFOON 25175

VERSCHENEN:

NOTO SOEROTO

NIEUWE FLUISTERINGEN

(IN RHYTHMISCH PROZA)

MET PORTRET VAN DEN DICHTER
 BANDVERSIERING VAN IR. G. FRIEDHOFF, ARCH.
 Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van 1-500.
 Alleen gebonden verkrijgbaar.
 Prijs f 3.50.

Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef *Het Vaderland*: — „die zich in vorm en wezen volkomen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto Soeroto gepubliceerde Fluisteringen van den Avondwind, en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon, rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.“ —

Uitgave v. d. N.V. „ADI-POESTAKA“, Den Haag

Opleiding tot Particulier Secretaresse

voor jonge dames uit de goede kringen, die M. U. L. O.-school, H. B. S., Lyceum of Gymnasium bezocht hebben. Zij, die deze opleiding gevolgd hebben kunnen tevens werkzaam zijn als **Correspond., Steno-Typiste.** Spreekuren 10-12, 2-4. Prospectus kosteloos

INSTITUUT „SCHOEVERS“

Stadhoudersplein 3 | DELFT | AMSTERDAM
 DEN HAAG, Telefoon 52594 | Noordeinde 13 | Nicolaas Witsenstraat 3

wijziging en werd 18 Juni 1640 vervangen door eene nadere overeenkomst met Abraham van Pere Jr. en Pieter van Rhee, welke in 1660 opnieuw gewijzigd van kracht is gebleven tot 1678, waarover straks nader.

Van tijd tot tijd hebben de heeren van Pere om Berbice te besturen eenige met de kolonie bekende schippers voor één of twee jaren als Commandeurs gezonden; eerst na 1678 werd tot de benoeming van vaste Commandeurs overgegaan met 5 of 6 Raden, die een Hof van Politie of Regeering en van Justitie vormden.

Na de vestiging der kolonie was aan den Oostelijken oever der Berbicerivier op ongeveer 12 geographische mijlen van de monding het fort Nassau aangelegd ter bescherming tegen de aanvallen der Indianen. Op dit fort werd bij het uitbreken van den tweeden Engelschen oorlog in 1665 door een Engelsch oorlogsschip een aanslag ondernomen, doch door den Commandeur Mathys Bergenaar afgeslagen. Minder gelukkig was de naburige kolonie aan de Essequibo, die in Januari 1666 door een Engelsch eskader onder John Scott werd veroverd. Voór het einde van dat jaar kwam Bergenaar de kolonie te hulp en wist hij de Engelschen te verdrijven. De uit het vaderland gezonden vloot onder den Admiraal Abraham Crynssen, die Suriname in bezit had genomen, behoefde in Berbice en Essequibo dus niet tegen de Engelschen te strijden en bepaalde zich tot het achterlaten van een goede bezetting in laatstgenoemde kolonie. Berbice bleef na Crynssen's vertrek als te voren eene bezitting der heeren van Pere onder bescherming der Zeeuwsche Kamer van de W.-I. Compagnie en was toen nog van geringe beteekenis; de kolonie telde in 1672 vijf suikerplantages en aan de Canje, zijtak der Berbice, eenige nederzettingen van Europeanen voor het drijven van handel met de Indianen.

Omstreeks dien tijd, n.l. 1674, werd de oude W.-I. Comp. wegens den berooiden finantieelen toestand door de Staten-Generaal ontbonden en in hare plaats eene nieuwe W.-I. Comp. bij octrooi van 20 Sept. 1674, ingaande 1 Januari 1675, opgericht, welk octrooi later periodiek vernieuwd is, tot in 1791 ook deze W.-I. Comp. ontbonden is verklaard.

Met de nieuwe W.-I. Comp. kregen de heeren van Pere al dadelijk verschil van opvatting over de onderlinge verhouding, doch de kwesties werden in 1678 opgelost en de kolonie opnieuw aan Abraham van Pere Jr. en zijne nakomelingen als onsterfelijk leen afgestaan.

Gedurende de nu volgende oorlogen van onze Republiek met Engeland en Frankrijk bleef Berbice ongedeerd, tot in 1689 een paar kapers van het eskader onder den Franschen Admiraal du Casse de rivier opzeilden en de kolonie eene brandschatting van f 20.000 oplegden. Gelukkig ontkwam men aan de volle betaling, waarvoor de Commandeur een wissel had afgegeven op de heeren van Pere, doordien de Gouverneur van Suriname, van Scharphuysen, tal van Fransche krijgsgevangenen had gemaakt en die uitleverde op conditie, dat de brandschatting voor Berbice zou worden verminderd tot f 6000 en eenige vaten suiker. Hierna bleef Berbice voor een tijd van vijandelijke invasie verschoond en ging de kolonie langzaam vooruit; aan de rivier zetten zich tal van particulieren, z.g. vrijlieden, als suikerplanters neer.

In 1712 pakten zich weer donkere onweerswolken boven de kolonie samen, toen een eskader van de vloot onder den Franschen Admiraal Jacques Casard, die Suriname vermeersterd had, den 8en November onder den Baron de Mouans de rivier opzeilde en het fort Nassau opeischte. De Commandeur Steven de Waterman was na een bombardement van 4 dagen genoodzaakt de chamade *) te laten slaan en een wapenstilstand te verzoeken. Met eene brandschatting van f 300.000, betaalbaar voor f 118.024 in slaven, suiker, cargasoengoederen, levensmiddelen en eene bark en voor f 181.976 in wissels ten laste der heeren Johan en Cornelis van Pere als eigenaars der kolonie en getrokken door den Commandeur de Waterman met zijne Raden op zes maanden zicht aan de order van de Mouans moest de vrijkoop van het fort en de zes plantages der Compagnie worden verkregen.

Toen de wissel aan de heeren van Pere, van de voorgevallen gebeurtenissen nog geheel onkundig,

*) Het slaan of blazen der chamade op trom of trompet was in dien tijd het signaal, dat de belegerden in eene vesting of post zich bereid verklaarden te capituleren; in lateren tijd trad daarvoor in de plaats het opsteken van eene witte vlag.

werd aangeboden, schrokken deze, zooals zich begripen, hevig en weigerden zij dezen te betalen. De pogingen om de van Pere's tot betaling te brengen, o.a. van de Fransche gevolmachtigden, juist bij de vredesonderhandelingen te Utrecht genwoordig, bleven zonder gevolg en de kolonie werd, als een gewoon handelsartikel na het profijt ingevolge acte van den notaris Paulus van den de te Amsterdam van 13 Sept. 1713, aan de Franschen overgelaten. De houders van den wissel (Korpslieden en reeders te Marseille, die de vloot van sard met hunne kaperschepen hadden aangevoerd) kwamen echter nog tot eene schikking met de sterdamsche kooplieden Nicolaas en Hendrik Hoorn, Arnold Dix en Pieter Schuurman, die slotte geneigd waren den wissel voor f 108.000 te accepteren en daarmede den eigendom van Berbice te aanvaarden.

Den 28en November 1714 werd tusschen de we eigenaren en de familie van Pere eene notariële acte gepasseerd, waarbij deze laatste van alle rechten spraken op de kolonie afzag, met dien verstande dat de heer Cornelis van Pere, die 1/2 van den wissel mede betaalde, voor 1/2 part mede-eigenaar zou worden. De kolonie bleef daarna door onvoldoende drijfskapitaal in gedrukten toestand verkeeren dreigde geheel te gronde te gaan, waarom de naren besloten in Sept. 1720 eene nieuwe Sociëteit op te richten, waarin de oude bezitters 400 deelen van de 1600, elk groot f 2000, zouden krijgen. Cornelis van Pere werd toen uitgekocht daarmede verdwijnt de naam dezer familie uit geschiedenis der kolonie Berbice, waarmede zij een eeuw zoo nauw verbonden was geweest.

Onder de latere belangrijke gebeurtenissen pen wij aan: de epidemische ziekte, welke in 1757 tot 1765 Berbice zwaar heeft geteisterd en negerslavenopstand in 1763, de bemachtiging kolonie door de Engelschen in Maart 1781, aan hen Febr. 1782 door den Franschen Admiraal Graaf de Kersaint werd ontruikt en bij den van Parijs in 1784 weder aan ons werd toe tuerd), de inbezitting op 3 Mei 1796 door de Engelschen tot den vrede van Amiens in 1802, eindelijk 24 Sept. 1803 de derde overmeestering door de Engelschen en sindsdien voor goed.

Dat Berbice in lateren tijd na de noodlottige te en de moordtooneelen tijdens den slavenopstand in een kwaden reuk is geraakt, is een feit. Gedurende de geruimen tijd was het zeer moeilijk om soldaten voor het garnizoen te werven en koopvaardijpersers te krijgen voor de geregelde vaart op de kolonie. Eene destijds, thans in onbruik geraakte, stane uitdrukking was: „Hij is naar de Berbice voor „Hij is reddeloos verloren“.

Een belangrijke historische studie

C. C. BERG. *De Middelljavaansche koloniale traditie.* Acad. Proefschrift. poort 1927. 178 blz.

Eene promotie op 8 Juli 1927 in de literaire faculteit te Leiden, met *cum laude* als judicium voert onze aandacht naar de dissertatie, waaraan doctorale graad en de bijkomende onderscheiding werden verleend. Al lezende groeide onze belangstelling aan tot levendige belangstelling en deze leidde tot den wensch de beteekenis van dit proefschrift uiteen te zetten in dit weekblad.

De combinatie van letteren en geschiedenis éene faculteit en één studiekreis lijkt ons natuurlijk, vooral voor zoover het oude en middeleeuwsche geschiedenis betreft. Nog sterker geldt dit voor de oude en middeleeuwsche geschiedenis van Java, dat taalstudie en historische onderzoek samengaan.

Immers, het onderzoek van oorkonden op of koper, van oud- en middeljavaansche geschriften is de weg tot kennis van taal en gebeurtenissen beide van Java's verleden. De historische waarde van het volk hebben weinig, veelal zelfs voor geen historische waarde; die geldt ook voor de geschreven tradities. Van deze wordt de historische waarde geringer, naarmate de schrijver ervan leefde na de beschreven gebeurtenissen en naarmate het stuk meer keeren is overgeschreven. Zijn dezelfde oorkonden, die de taalkundige en geschiedkundige hebben te onderzoeken; de taal naar de juiste beteekenis, den ouderdom en de verheid der taal; de laatste gebruikt de resultaten

C. HOOGENDOORN BOUWT HEERENHUIZEN

op **DUNZICHT** aan de **RUYCHROCK**- en **VAN-NIJENRODESTRATEN** bij den **Waalddorperweg**, op vrijen grond (zandgrond), in prijzen van **f 12.000.—** en **f 18.500.—**. Verstrekt desverl. ook **Hypotheek**. Bouw volgens ontwerp van de architecten **VERSCHOOR** en **VAN DER WEELE**, en te **huur Winkelhuizen en Bovenhuizen aan de Verlengde Oostduinlaan**. Inlichtingen: **Directieket Ruychrockstraat** en **Ieplaan 201**, Den Haag, **Telefoon 15167** en **33227**.

dit onderzoek en toetst en vergelijkt de gegevens met die van vele andere stukken. Nu wordt het speuren naar de historische waarheid omtrent Java den historicus-literator niet gemakkelijk gemaakt. De promovendus wijst er op, dat in de Sanskrit-litteratuur eene duidelijke geschatting bestaat voor geschiedschrijving. De geleerden hebben die geringschatting niet overgezien — getuige hun vele als historisch bedoelde geschriften. Maar bij hun geschiedschrijving stond de bedoeling voorop een litterair kunstwerk te schrijven, niet om de historische waarheid te geven. „Geschiedschrijving ter wille van de geleerden zelve, zooals de Chineezers en de Arabieren ze kenden, is onjavaansch; de enkele stukken, geschiedwerken volgens Westersche opvatting, zooals b.v. stukken van de Nāgarakretāgama de beschrijving van Widjaja's vlucht in de oorde van 1216 Čaka [door Brandes uitgegeven en afdrukt in de Pararaton] zijn met heel andere belevingen vervaardigd... Wij moeten ons dus niet laten misleiden, wanneer we af en toe opmerken, dat de geschiedenis opzettelijk verandert om groter romantisch effect te krijgen” (bl. 8). Het zal dus wel altijd verschil van meening blijven bestaan omtrent hetgeen wel en wat niet als geschied moet worden opgevat in de kidoengs. De schr. heeft verschillende geschriften uit de Indische Universiteitsbibliotheek onderzocht, in de plaats Middeljavaansche gedichten (in 't algemeen: uit den tijd van omstreeks 1400—1600 n. Chr.; de tijds grenzen zijn niet juist aan te geven) de gegevens daaruit historisch getoetst aan vrij alles wat omtrent dat tijdvak was gepubliceerd. De vruchten van deze beleving zullen zijn, behalve dit proefschrift, de kritische uitgave en vertaling van eenige dier stukken (waarvoor een bescheiden gemaakt met de „Kidung Sunda” in de Bijdragen van het Kon. Inst. v. d. T. L. en V. van N.-I. Ind. dl. 83) en een te verschijnen supplement op het H. H. Juynboll's Oud-Javaansch-Nederlandsche woordenlijst (Leiden 1923). Het is te hopen, dat zij kunnen in eene aankondiging als deze de vruchte geschieden niet opnoemen, noch hun karakter aangeven. Alleen kunnen wij wijzen op het nieuwe, het tot heden nog niet bekende of althans niet zóó geziene, dat de schrijver als vrucht van zijn onderzoek ten beste geeft. Het gaat om de geschiedenis van Madjapahit tot omg. 1500) en die van Bali in de 14de, 15de en 16de eeuw. De schr. komt tot het resultaat dat de Middeljavaansche historische traditie niet op Java, maar op Bali moet zijn ontstaan. Daar bloeide in de 14de eeuw te Gèlgèl, de toenmalige hofplaats van het koninkrijk Bali, een opgewekt litterair milieu dat zich reeds gedurende de geheele 15de eeuw rustig ontwikkelde had als een zelfstandig geestes stek, in den bloeitijd van Madjapahit uit de Middeljavaansche stam genomen. De Middeljavaansche historische traditie is dan te beschouwen als eene verzameling van verhalen betreffende de geschiedenis van die Javanen, welke zich de regeering van Ajam Woeroek, of gedeeltelings mischien reeds kort te voren, op Bali gevestigd hadden, en van de voorouders van deze in Madjapahit. Wat uit den lateren Madjapahit-tijd voortvloeit, zooals de Damar-Woelan-roman, die wel herinneringen bevat aan de gebeurtenissen van 1403—1406, bleef op Bali onbekend. Het laatste deel van de Balisch-Javaansche litteratuur, dat de verhouding heeft, is de Kidoeng Soenda, een gebeurtenis van 1357 beschrijft (een verhaal door Gadjah Mada beraamden moord op de vorst van West-Java, die zich niet als vazal van Madjapahit wilde gedragen). Volgens dezelfde traditie ging Madjapahit onder bij of kort na den dood van Ajam Woeroek — wat weer bewijst, dat men op Bali het koninkrijk aan dier traditie heeft te zoeken; daar toch men van de latere lotgevallen van dit rijk niets weet. De andere conclusie van schr. is, dat de kroniek van Brandes, ons door Brandes op zoo voortreffelijke wijze bekend gemaakt, niet (zooals Brandes beweert) de gemeenschappelijke bron der historische kidoeng's kan zijn. Hij meent dat dit boek de Pandji Widjajakrama, de Lawe en de Kidoeng Soenda uit eene vloeiende massa traditie voortvloeit, en dat deze werken op verschillende tijden en plaatsen zijn ontstaan. Schr. gist de Pararaton een op Java samengestelde kroniek van de voorouders van Bali, die naar Bali werd overgebracht en later gecombineerd met op Bali toen reeds bekende geschiedverhalen.

Dat is dus de nieuwe gedachte in dit boek: het letterkundig leven, op Bali in den tijd van het Gèlgèlsche hof bloeiend, de bron van de geheele historische traditie, zooals die in de Middeljavaansche kidoengs is belichaamd. Is schrijver's inzicht juist, dan valt er een ander, o.i. ook wel natuurlijk licht op nog een tweetal feiten: 1°. dat zoowat alle Oudjavaansche en Middeljavaansche litteratuur in Balische bibliotheken bewaard is gebleven; 2°. dat de „beschaafde”, „ontwikkelde” Baliërs zich, in tegenstelling met de berg-Baliërs (Bali Agi) of oorspronkelijke Baliërs (Bali Moela) gaarne „Wong Madjapahit” noemen.

Wat het eerste punt aangaat kan men zich losmaken van de gedachte, dat die litteratuur van Java naar Bali zou zijn overgebracht, hetzij door emigreerende beminnaars der letterkunde, hetzij door vluchtelingen voor Mohammedaansch geweld, hetzij om die geschriften te redden van vernietiging door Islamieten. Dit een en ander zal natuurlijk wel eens zijn voorgekomen, maar het is toch heel wat natuurlijker aan te nemen, dat lettervrienden op Bali zelve die werken schreven of in den tijd, toen er van Islamitischen drang nog geen sprake was, op Java ontstane werken lezen en overschreven. De nieuw-Javaansche lezing, die ook de Europeanen zoo lang als waarheid hebben aangenomen en die nóg telkens in touristen-wetenschappelijkheid opduikt als zou in 1478 na Chr. Madjapahit door de Mohammedanen zijn verwoest in een godsdienstoorlog en toen het geheele Hindoeïsme, met priesters, kasten en al, zelfs met den koning er bij volgens een deel der verhalen, naar Bali zijn gevlucht en daar overgeplant — die lezing is al een halve eeuw geleden afdoende weerlegd. Maar een heldere voorstelling van de wijze waarop dan de Javaansche litteraire beschaving op Bali tot bloei kwam, ontbrak eigenlijk en wordt door schrijver's hypothese verschaft. En wat het tweede punt aangaat, dat de ontwikkelde zich „mensen van Madjapahit” noemden, in den zin van: lieden, die de beschaving van M. in zich opnamen, dit herinnert ons aan bijv. het binnendringen der Fransch-Bourgondische beschaving in de Middel-eeuwsche Nederlanden of aan de verfransching der welgestelde Vlamingen. De verjavaansching van den Balischen geest is met veel strijd gepaard gegaan, strijd tegen het Balische nationalisme. Van die verjavaansching moet het hoogtepunt niet worden gelegd in 1478, maar één of anderhalf eeuw vroeger. Een andere strijd had de Javaansch-Balische litteraire beschaving te voeren: die tegen de politieke macht van Madjapahit op Bali. Deze kan nooit intensief zijn geweest en nam spoedig een einde. Na 1400 was Bali zeker al politiek los van Java (buiten Balambangan) en sedert ontwikkelde het zich zelfstandig.

In Hst. IV onderneemt de schrijver de ondankbare en wel haast hopelooze taak om de geschiedenis van het rijk Gèlgèl samen te lezen uit de elkaar tegensprekende, dikwijls tendentieuze, geromantiseerde, door uitheemsche verhalen en volksdommelijke voorstellingen gekleurde en soms lang na de verhaalde gebeurtenissen geschreven en daarna nog weer eens overgeschreven inheemsche bronnen, schraal aangevuld door de eerste Europeesche berichten. Dit hst. beslaat 75 blz., bijna de helft van den tekst en maakt het waarschijnlijk, dat Gèlgèl de vorstentel was van vóór de 15de eeuw tot 1651 toe.

L.

Verkeerde voorstellingen van Surinaamsche toestanden.

Multatuli zei het reeds zoovele jaren geleden: „Daar ligt een roofstaat aan de zee tusschen Oost-Friesland en de Schelde”. En om dien roofstaat eens goed te tuchtigen, schreef hij heel veel en droeg een heel boek op aan den Koning, aan den Keizer van het prachtige Rijk van Insulinde, enz. enz. Maar die roofstaat heeft, in weerwil van dat boek, in weerwil van die opdracht zelfs, zijn streken nog maar steeds niet afgeleerd. En haalt ze nog altijd uit in Oost en West. Ja, in de West vooral!

De heer Albert Helman ¹⁾ althans wil ons dat doen gelooven en de heer Albert Helman komt uit dat land, ver in het Zuid-Zuid-Westen, het land, „dat

¹⁾ Albert Helman, Zuid-Zuid-West. De schrijver is de Surinamer L. Lichtveld (zie West-Ind. Gids, afl. Juli-Aug.).

5460

M. A. J. LINNEWEEVER LUXE EN ORTHOPAEDISCH MAATSCHOEISEL

LEVERANCIER VAN H. M. DE KONINGIN
EN Z. K. H. DEN PRINS DER NEDERLANDEN

WESTEINDE 32A :: DEN HAAG
OPGERICHT 15 JAN. 1827 TELEFOON 1551

Bij kleeding van elegante coupe en pasvorm behoort een maatschoen in fijne snit en tint, naar den individueelen voetvorm.

Uw loopwijze wordt beheerscht door Uw schoeisel.

ONROESTBAAR STAAL

Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aangetast door azijn, mosterd, fruit enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen. Het Ideaal voor de Tropen 5043

FONDERIE'S STAALWARENHANDEL
Gevest. Ao. 1839 - Achterom 17, Den Haag - Tel. 13602
Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-53 Telefoon 1865

Geopend van 9—12 v.m. en van 2—4 uur n.m.
Zaterdag's na 12 uur gesloten

Directeur A. VAN BOXTEL

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h

DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34

ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b

Telefoon van 9—12 10733

ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat 58

H.H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks. enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië. s

P. DE KAT ANGELINO

MOEDRA'S OP BALI

MET 60 TEEKENINGEN VAN TYRA DE KLEEN

PRIJS gecart. f 9.— geb. in geh. linnen f 11.50

„Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelve geteekend. Met goed overleg is, zoowel in de serie Boeddha-priesters als in die van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend, van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk.” S (N. Rott. Crt.)

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

N. MAC LEOD

DE OOST-INDISCHE COMPAGNIE ALS ZEEMOGENDHEID IN AZIE

Eerste halve Eeuw, 1602-1650 - Twee Deelen met Atlas

Uitgave VAN BLANKWAARDT & SCHOONHOVEN Rijswijk, 1927 5460

VERZEKERT UW RIJWIEL

bij de

's-Gravenhaagsche Rijwielverz.-Mij.

Conradkade 56 — Den Haag

Premie 3 pCt. der waarde

(Minimum f 3.—)

Aanbevolen voor Leden van „Oost en West” en Repatriërenden - Tel. 34485

P. VAN 'T RIET EN ZOON

OBRECHTSTRAAT 177 :: DEN HAAG
TELEFOON 33990* Twee Lijnen

De Vleeschhouwer van het allerbeste

SPECIAAL FIJN KALFSVLEESCH

OPGERICHT Ao. 1896

Ter overweging

De Bond van Vruchtenhandelaren te Londen, heeft dezer dagen eenige merkwaardige cijfers openbaar gemaakt. Verleden jaar besloot hij tot een groote advertentie-reclame onder het motto „eat more fruit”. Het gevolg is geweest, dat voor twaalf miljoen Gulden méér werd omgezet dan het jaar te voren. Over de twee jaren, waarin de reclameveldtocht voor het eten van fruit werd ondernomen, hebben de advertentiekosten nog geen f 1.200.000 bedragen, terwijl het bedrag van den omzet in dezelfde periode is toegenomen met

24.000.000 Gulden

Jac. Schijff, Tandarts

Stadhoudersplein 102 - Den Haag
Telefoon 33877

SPREEKUR:

6.30-8 en volgens afspraak

hij sterven ziet en verzingen in een bodemloos moeras”. Daar hebben wij net moeras, dat altijd op de proppen komt, als er van Suriname sprake is. Nieuw is dat moeras niet bepaald!

Trouwens, nieuw is er niet veel in dit boek, al is het niet te ontkennen, dat er bladzijden in voorkomen, bij het lezen waarvan men de Surinaamsche natuur als voor zich ziet. Wat wil het? Wil het ons laten zien, hoe Suriname is. Dan moet men het vooral niet lezen. Want zóó is Suriname niet. De Westering, die aan den Waterkant in Paramaribo aankomt, kijkt met genoege naar het schilderachtige gewoel, naar de levendigheid van de verschillend gekleurde typen op de markt, luistert, geamuseerd aanvankelijk, naar het gekakel en het geruzie. Neen, zegt de heer Albert Helman: „Alle rassen ter wereld ontmoeten elkander in dit land; niemand stoort de ander, omdat elk eenzaam is.” Niemand stoort den ander! Luister maar eens naar Missie Carolina, als zij tegen een koelievrouw staat te schelden!

En dan die hindoe, die Tagore leest en uit het hoofd kent en die op vertrouwelijke voet staat met nog andere dichters en wijsgeeren, voor wien de Veda's dagelijksche lectuur zijn! Kom, mijnheer Helman, waar haalt u dien vandaan? Enfin, dat is niet zoo erg; zoo'n dichterlijke hindoe in een rijstveld staat niet kwaad. Den artist moge die vrijheid vergeven worden! Maar wat wel erg is, en wat hem niet mag vergeven worden, zijn de woorden, die hij dien gefantaseerden Britsch-Indiër in den mond legt: „Want een koelie is een arm man, een klein bedelmannetje; en de sahihs schelden hem uit, of de gouverneur neemt hem zijn rijstveld af, of sluit hem op in de gevangenis. Maar de koelie bidt ook en leest, als hij.”

Men zou haast zeggen, dat die Gouverneur zoo iemand is, als het distriktshoofd van Parang-Koedjang, die Saidjah's vader zijn buffels ontnam! Maar zoo is het niet in Suriname. Suriname is een deel van Nederland en in Grooter-Nederland regeert niet meer middeleeuwsche willekeur of Oostersch despotisme. Daar houdt hoog en laag zich aan de wet. Ook de Gouverneur van Suriname, als hij, misschien wegens achterstalligheid in het betalen van de pacht, den koelie zijn rijstveld moet ontnemen. En de slavernij is er ook al afgeschaft, reeds in het midden van de vorige eeuw, al wil de heer Albert Helman ons ook doen gelooven, dat die er nog is, als hij zegt: „Ik weet niet, om welke geheimzinnige schuld — oud sinds menschenheugenis — dat nu zoo diep en droevig het negerras boet, desolaat, als één volk desolaat kan zijn..... Ik zie hem [dat is dan de Neger] traag en ongaarne werken in den schroeienden dag, glimmende zwartheid vol parelende druppels, die zich dieper kromt, als hij de stem van den opzichter meer vreest.”

Jammer nog maar, dat er niet staat de zweep van den bastiaan! Vraag U eens aan een opzichter, mijnheer Helman, als U weer eens in Suriname komt, hoe voorzichtig hij moet zijn, en met Javanen, en met Britsch-Indiërs en met Negers, als hij te kortkomingen in de afwerking van de taak ontdekt! Dan zult U gewaar worden, hoe groot de afstand is tusschen den plantage-arbeider van nu en den Neger, dien U ons wil voor oogen brengen.

Maar, ... de heer Albert Helman heeft, hij zegt het zelf, het innigste, wat in hem leefde, vertoond, als in een bioscoop. Is dat de opperste waarheid voor hem? Heeft hij wel eens gelezen, of gehoord, hoe onwaar de bioscoop weergeeft, wat er voor de lens gebeurd is? Hoe daar alles schijn is, knap gedaan, maar niet meer, dan een kunstig samenstel van trucs? Die bioscoop is al een zeer ongelukkige garantie voor de waarheid. En even onwaar, als het voorbijflitsende filmbeeld, dat wij daar te genieten krijgen, is de voorstelling van dien Minister, schuimbekkende over de schadepost in de West, van den Gouverneur, die in zijn witte paleis den ondergang tracht te bezwieren met dagelijksche danspartijen en kleine intriges van ambtenaren.

Als een schrijver het publiek, dat hij wellicht veracht, — sommige schrijvers doen en deden dat, — zóó inlicht over het land, dat hij zegt lief te hebben, dan doet hij dat land meer kwaad dan goed. Als wij hier ervaren, dat menschen in Engeland en de Vereenigde Staten, die nooit de zee zijn overgestoken, hun kennis van ons land ontleenen aan prentbriefkaarten, als wij merken, dat zij denken dat de mannen hier rondlopen in wijde Volendammer broeken en de vrouwen in een dozijn rokken, dat allen lange pijpen rooken en jenever drinken en verder, dat er niets dan weilanden en wind-

N.V. Haagsche Brandstoffenhandel

„DE CONCURRENT”

TREKWEG 84 - TELEFOON 13551 - DEN HAAG

Alléén-verkoop 1ste kwaliteit

BELGISCHE ANTHRACIET

uit de Mijn „Pays de Liège”,

tegen scherp concurreerende prijzen

molens zijn, dan halen wij de schouders op, niet. Maar wij ergeren ons, als de heer Albert Helman in ons land zelf, dat hij haat, niet om de galeitak van elken-dag-eender zijn (want dat is degelijk!) maar om de mateloze hooftijd, waarmee zij haar(!) eigen voortreffelijkheid vaststelt de dingen voorstelt, zooals zij niet zijn. Hier, in het land, dat volgens den heer Helmar een theater, een droevige comédie van opgedirkte dwazen is.

Onwaar is, wat hij vertelt van vuile immigratenschepen, waarin koelies overgevoerd worden, die meestal sterven in het sousterrain van een ziekenhuis (!) hospitaal.

Onwaar is het, wat hij vertelt van het doffe, zenuwloze staren van de Negers, onwaar is zooveel wat in dit boek voorkomt.

Was alles zoo, als de heer Albert Helman ons wil doen gelooven, hier en in Suriname, dan was het heel erg, maar het is niet zoo. Laten wij nemen, dat de heer Albert Helman, die vermoedelijk nog jong is, nog niet helder en onbevengend dingen kan zien, zooals zij zijn. En laat vooral de genen, die de West niet kennen, niet gelooven, dat het daar zoo'n schandelijke toestand is. Een dorre is Suriname nog niet, maar evenmin is het een slavenkolonie, bestuurd door een samenraapsel van nietswaardigen.

Een boek, als dit, geschreven door iemand van het land zelf, had goed kunnen doen, door mede te werken tot het wegnemen van „oude, deels historisch verklaarbare vooroordeelen”, waarvan de Gouverneur Van Heemstra in zijn rede bij de opening van het nieuwe zittingsjaar der Koloniale Staten gewaagde. Het had mede kunnen werken, dat dezen wensch van Z. E. nader tot vervulling brengen: „Dan worde eens voor goed het veld weggeschoven, hetwelk, maar al te vaak, Nederlanders en Surinamers gescheiden houdt.”

Nederlanders, die naar Suriname gaan, wij schreven het reeds in dit blad, maanden geleden, hebben die vooroordeelen niet. Zij laten het land niet, want zij een belangrijk deel van hun leven hopen te waken. En de Surinamers? De heer Albert Helman, ons zijn innigste gedachten en gevoelens bloot die worden, helaas, door velen, daar in het Zuid-Westen gedeeld.

Nieuwer-Amstel, Juni 1927.

C. K. KESLER

Van Week tot Week.

Dinsdag 12 tot Maandag 18 Juli.

De eerste passagiersvlucht Amsterdam-Batavia. De aankomst van het Fokkervliegtuig F VII Amsterdam is — zooals bekend is — belangrijk vertraagd door een oponthoud van drie à vier dagen te Basra, waar de dappere bemanning den strijd tegen de elementen heeft moeten geven. Was aanvankelijk gehoopt dat het vliegtuig zou arriveeren op Dinsdag 19 Juli of den volgenden dag, door dat gedwongen verblijf te Basra (aan de samenvloeiing van Tigris en Euphraat) kan de aankomst (als alles overgens medeloopt) eerst worden tegemoet gezien op a.s. Zaterdag of Zondag.

Een gouvernement Zuid-Sumatra. Bij den Volsraad is een ontwerp-ordonnantie ingediend tot instelling van het gouvernement Zuid-Sumatra, waarnevens de toezegging tot zeer spoedig indiening van een dergelijk ontwerp voor het gebied tusschen Zuid-Sumatra en Atjeh.

In de memorie van toelichting wordt wenschelijk geacht, dat het nieuwe gouvernement omvat de Lampongs, Benkoelen, Palembang, Djambi, Banka en Billiton onder den gouverneur met als standplaats Palembang.

Het communisme in Indië. Den 14en dezer is Aneta uit Padang de navolgende telegrammen 1):

Vijf uit de Hedjaz uitgezette hadjis, die de Westkust thuis hooren, zijn hier aangekomen. Zij worden verdacht van het maken van communistische propaganda onder de Mekka-gangers. — De politie alhier heeft ontdekt, dat er leden gewonnen werden voor de Perkoeran poelan Kaoem Communist Indonesia. Het bedrag van lidmaatschap bedraagt één cent. Een sowjet-embleem, versierd met de letters P. K.

1) De tekst dezer en volgende Aneta-teleg. is ontleend aan het „Vaderland”.

Stoomvaart-Mij. „Nederland”
 Agent voor **UTRECHT** en **OMSTREKEN**
P. G. VAN APPEL
 WITTEVROUWENSTRAAT 30 5476
UTRECHT :: TELEFOON 11625

A. RIETVELD
Mr. TIMMERMAN EN EMBALLEUR
 Emballeeren van Schilderijen en Kunst-
 voorwerpen. Verzending door geheel Europa
 Werk- en Bergplaats:
VAN BYLANDSTRAAT 27-29 - DEN HAAG - Tel. 32087

N.V. STUKADOORSBEDRIJF
 voorheen
L. PH. BISSCHOPS
SASSENHEIM - TEL. 4507
 UITVOERING van alle
STUKADOORSWERKEN
 door het geheele land.
 Wij maakten o.a. het Stukadoorswerk voor
 het Koloniaal Instituut tot volle tevredenheid der Directie.

C. I., moest op den nek worden gedragen. Verscheidene personen zijn gearresteerd. De indruk is, dat tot dusver weinig penningen verkocht zijn.

Verder seinde Aneta, dd. Bandoeng 15 Juli: Te Batoe Djarab nabij de garnizoensplaats Tjimahi zijn eenige militairen in voorarrest gesteld onder verdenking van het voeren van communistische propaganda in de dessa.

Deze berichten zijn als het ware de inleiding van latere telegrammen, waaruit blijkt dat de communisten opnieuw hebben getracht hun slag te slaan, op de wijze als in Nov. '26 is geschied. In den nacht van 17 op 18 Juli zou op verschillende plaatsen op Java (Bandoeng, Batavia, Soerakarta) een algemeene opstand uitbreken, welke echter door de waakzaamheid der autoriteiten is verijdeld. Ditmaal waren er zelfs een aantal Inlandsche militairen (Menadoneezen) bij betrokken, die met de communisten gemeene zaak zouden maken.

Door deze nieuwe pogingen tot omverwerping van het gezag, worden de woorden van den Gouverneur-Generaal bij de opening van den Volksraad: dat het communisme in Indië nog niet is bezworen, helaas volkomen bevestigd.

A. de Vogel †. In den ouderdom van 39 jaar is te 's-Gravenhage overleden de heer **Ir. J. E. A. de Vogel**, ingenieur bij de Burgerlijke Openbare Werken in Ned.-Indië.

Mens Kon. Militaire Academie. Bij gehouden examens zijn geslaagd:

voor tweede luitenant der Infanterie O.-I. leger de cadetten-sergeant **D. H. G. van Bergen**, **d. Grijp**, **J. H. J. Brendger**, **J. A. Carpentier**, **Alting**, **J. B. Doedens**, **J. J. Donk**, **H. W. Hartwig**, **L. N. F. v. d. Kolk**, **G. A. C. Monteiro**, **F. O. B. Musch**, **J. A. Reyntjes**, **J. J. C. A. Scholten**, **D. A. M. Smit**, **J. H. Tijmann** en **G. J. Wulfhorst**;

voor tweede luitenant der Artillerie O.-I. leger de cadetten-sergeant **J. E. Enderman**, **W. J. Kaldenbach** en **G. R. Wartena**.

Stemmenstelling van den Raad van Indië en van den Volksraad. Batavia, 16 Juli (Aneta). Ingeënd is een ontwerp tot wijziging van de artikelen 7, 9, 55 en 72 van de Staatsregeling. Het doel van de wijziging is:

1e. Uitbreiding van het aantal leden van den Raad van Nederlandsch-Indië, zoodat deze zal bestaan uit een vice-president en zes leden.

2e. De duur van het lidmaatschap van den Raad van Nederlandsch-Indië wordt op ten hoogste vijf jaar gesteld. Aftredenden zullen niet dadelijk mogen worden herbenoemd.

3e. De samenstelling van den Volksraad zal zijn: 30 Inlanders, 25 Europeanen en 5 vreemde Oosterlingen, waarvan respectievelijk 10, 10 en 2 zullen worden benoemd.

Overleden. Te Soekaboemi is, 45 jaar oud, overleden de heer **R. Smislaert**, hoofdadministrateur der onderneming Sinagar. — Te Bandoeng overleed, op 60-jarigen leeftijd, de heer **H. de Quant**, gep. majoor-titulair der Inf. O.-I. leger. — Uit Weltevreden wordt het overlijden gemeld van den heer **A. Bolderdijk**, oud 43 jaar, hoofdambtenaar bij het Dep. van Gouvernementsbedrijven.

Musische muziek en toneel te Frankfort. Op uitnodiging en als gast van het bestuur der muziektenoonstelling te Frankfort a/d. M. heeft het Nederlandsch Indonesisch Verbond daar tusschen 14 en 23 dezer een reeks van even gamelan- en dansuitvoeringen. Boeatan heeft voor dit doel de gamelan in bruikleen gegeven.

Overlijden op Dr. Knoppert in Atjeh. Koeta Radja, 11 Juli (Aneta). Een Atjeher heeft te Sigli den officier van gezondheid 1ste kl., **dr. J. L. P. H. Knoppert**, aangevallen met een rentjong, doch deze officier werd niet gewond; wel kwam de heer Knoppert te vallen, waarbij hij een heupbreuk brak. De aanval werd neergelegd. **Den Volksraad**. Batavia, 16 Juli (Aneta). De heer **S. J. Aay**, onlangs van verlof uit Europa teruggekeerd, is benoemd tot lid van den Volksraad in de vacature van den heer **J. B. Ostmeier**.

M. P. J. G. Brouwer †. Te 's-Gravenhage is, in den ouderdom van bijna 82 jaar, overleden de heer **M. P. J. G. Brouwer**, gep. majoor-intendant van het O.-I. leger.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Indonesische Weefsel-tentoonstelling.

Zooals reeds verleden week werd aangekondigd, is de Weefsel-tentoonstelling, welke door de Vereeniging van Vrienden der Aziatische Kunst, welke, van 17 Juli tot 10 Augustus, in de twee groote zalen van *Pulchri Studio* te 's-Gravenhage zou worden gehouden, j.l. Zaterdagmiddag geopend door den Minister van Koloniën, nadat **Mr. H. K. Westendorp**, de voorzitter der vereeniging, een inleidend woord had gesproken, waarbij deze o.m. memooreerde, dat dit de vierde tentoonstelling is, door de vereeniging georganiseerd.

Het verheugt ons ten zeerste, dat deze expositie nu eens geheel gewijd is aan de Indonesische kunst en wel speciaal aan het fraaie z.g. *ikat*-weefsel, dat een veel grooter, meer algemeene bekendheid en bewondering verdient, dan het tot heden nog bezit. Voor de Parijzenaars b.v. was het een openbaring, toen zij het ontdekten op de onlangs in het Louvre-Museum gehouden Indonesische kunsttentoonstelling en daarom is 't wel jammer, dat er ditmaal bij de opening dezer zoo fraaie tentoonstelling ten ozent geen buitenlandsche kunstkenneren zijn genoodigd, zooals de Vereeniging anders wel pleegt te doen. Het is te hopen, dat er toch wel eenige vreemde bezoekers zullen komen, om den roem er van wijd en zijd te verkondigen, een feit, waarop de lof der Nederlanders voor dit ongeëvenaard kunsthandwerk nog altijd schijnt te wachten. Op hoogstens een honderdtal kunstliefhebbers en -verzamelaars na, zijn er maar weinigen in ons land, die gevoel voor dit kunstwerk hebben en het weten te waardeeren, hetgeen voor de Indonesische kunstnijveren zeker weinig aanmoedigend is. Doch de teekenen des tijds wijzen gelukkig op een naderende kentering ten deze.

De tostandkoming dezer tentoonstelling, waardoor, zooals de voorzitter zeide, een lang gekoesterde wensch van den heer Visser — bestuurslid dier vereeniging en enthousiast verzamelaar o.a. van Indonesische weefsels, waarvoor hij, volgens zijn zeggen, bij „Boeatan” den smaak kreeg — in vervulling ging, is op zichzelf reeds een veelbelovend feit, zoo ook, dat de Nederlandsche pers er nu meer aandacht aan wijdt, veel meer dan zij h.v. in Juli 1901 deed, toen de eerste Oost-Indische weefsel-tentoonstelling door de Kunstnijverheid-Commissie der Vereeniging „Oost en West”, waaruit „Boeatan” gegroeid is, in de Gotische Zaal te 's-Gravenhage gehouden werd, waaraan de heer **G. P. Rouffaer** — eveneens een warm bewonderaar, die zijn zeldzame verzameling later aan het Rotterdamsche Museum van Volkenkunde schonk — zijn zorg wijdde en een uitvoerigen catalogus toevoegde.

Zoo was o.a. thans, reeds vóór de opening, in Het Vaderland o.m. te lezen:

„De verbreiding van het prachtige, meesterlijk beheerschte figuurknoopen en daarop volgend partieel kleuren van schering of inslag, of van schering en inslag, over een groot gedeelte van Zuid-Azië, zal op deze tentoonstelling duidelijk gedemonstreerd worden.

„Uitsluitend met éénkleurige draden geweven of met goud- of zilverdraad doorweven stukken — waarop 't patroon dus door allerlei weeftechnieken verkregen werd — zullen, voorzover zij in het kader der tentoonstelling passen, vertegenwoordigd worden.

„Uit het bij uitstek rijke materiaal, dat hier te lande aanwezig is — vermoedelijk wordt het door hetgeen in Indië bewaard is gebleven¹⁾ niet overtroffen — zal slechts het uit schoonheid-oogpunt belangrijkste worden gekozen. Daar de weefkunst, met uitzondering van het overgrootste gedeelte van het batikkende Java, in de meeste gedeelten van den Archipel tot hoogen bloei geraakte (hoewel reeds verval schier alom valt waar te nemen),²⁾ biedt een keur-verzameling van weefsels uit deze gebieden een schoon en karakteristiek overzicht van wat Indonesische kunstzin vermag.

„Batik's en andere, na het weven, door partieele kleuren geornamenteerde weefsels, be-

¹⁾ Is er in Indië wel iets noemenswaardigs vergaderd ter inspiratie der inheemsche kunstnijveren? — Red.

²⁾ Wat zou hiervan de oorzaak zijn? Is niet onze onverschilligheid ten deze er mede schuld aan en zou 't nu niet hoog tijd worden ook deze „eereschuld” in te lossen? — Red.

DETECTIVE- EN INFORMATIEBUREAU „HILVERS”
 (v.h. VAN GIGCH & Cie.)
 Westeinde 235 - 's-Gravenhage - Telefoon 33129
 Behandeling van Vertrouwensopdrachten in Binnen- en Buitenland. — Behandeling van alle Rechtszaken. — Adviezen in Belastingzaken.
 Bureau de Renseignements & Recherches. Exécution des ordres en Hollande et à l'étranger au prix modiques. Auskunft und Detektive Büro. Beobachtungen und sonstige Aufträge, auch im Auslande, zu bill. Preisen. Detective-Office. All orders are quickly settled. Moderate terms. 5458
 Lage tarieven. Prima referenties.

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING „SIMPLICITAS”
 VAN **W. J. INNEMÉE & ZONEN** TE 'S-GRAVENHAGE
 IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE
 KANTOREN: DENNEWEG 71-73
 GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
 TELEFOON: 11314 EN 12890

HERMAN MIDDENDORP
HET ZWARTE VENSTER
 MET BANDVERSIERING VAN **JOH. L. TER VEER**.
 Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.”

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd.”

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

Auto-Rijlessen
 door
DAME
 f 25.— Tel. 14867
„HAVRO”-GARAGE
 DEN HAAG - KANONSTRAAT 12-16

HOTEL - RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 54148. Centr. verw. Warm- & koud water op de logeerk.

Pension PETRONELLA, G. Reijntstr. 36-38. 16 k. Logies m. ontb. f 2.50 p. p. p. d. Ook afz. Etage, t. huur. 5331 H. A. LEBBING, Cuisinier

Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 5020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR

Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5085

VERLOF DEN HAAG. Win- en Zo.-verblijf bij Sch. Boschj. Pens. f 80 p. m. p. p. Dam. JANSEN, Malakkastr. 71. Best. ref.

BILTHOVEN. Knus nieuw gem. Landh. m. natuurtuin, 4 k., 5 bed., enz. bij bosch en heide te huur vanaf 15 Aug. Br. Laurillardlaan 21.

HILVERSUM

Pension „PATRIA“ Lindenheuvel 2 Telefoon 2198

ZOMER- EN WINTERVERBLIJF

Aanbevelend, N. J. VAN RANGELROOY

ROTTERDAM

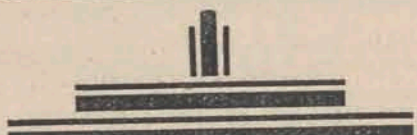
HUIZE „RUSTOORD“ 5422

RUSTHUIS voor Hulpbehoevenden, Herstellenden, en Ouden van Dagen, Zuster D. KERSLOOT, (Ged. Verpleegst.) ESSCHENLAAN 86 - ROTTERDAM - TELEFOON 51858

VIERHOUTEN (G.)

DEN LINDENHOF te VIERHOUTEN bij Nunspeet

Gezellig Vacantiehuys, gelegen te midden van Bosch en Helde Prijs f 2.50 per dag

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de **Recepten van een Indisch Kokki**

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel“ door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

PRIJS f 1.00

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR

DINERS AAN HUIS BEZORGD

WIJ VERVAARDIGEN

ALLE soorten drukwerk met één uitzondering: het slechte.

Een proef zal U overtuigen

zoals zoovelen vóór U overtuigd werden en onze klanten bleven.

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN DEN HAAG :: NOBELSTRAAT 20 :: TEL. 11987

HOTEL DES INDES

WELTEVREDEN (BATAVIA) 6350

Oudste en modernste Hotel ter plaatse

ZEER BILLIJKE TARIEVEN

hooren niet tot het gebied, dat deze tentoonstelling bestrijkt. Zij zijn trouwens op een fraaie, in 1926 in Den Haag gehouden (door „Boeatan“ georganiseerde) speciaal aan die kunst gewijde tentoonstelling, te bezichtigen geweest.”

Bij den ingang der Pulchri-zaal staat thans vermeldt: „verscheidene der fraaiste doeken op deze tentoonstelling werden gekocht bij „Boeatan“, in de Toonkamers van Oost- en West-Indische Kunstnijverheid, Heulstraat 19, den Haag.

Verblijvend is 't, dat deze prachtstukken nu weer bewonderd kunnen worden, te midden van soortgelijken. Want men is er in geslaagd een bijzonder mooi geheel bij elkander te brengen, waarvan de voorzitter terecht zeide:

„Al is deze expositie, wat arbeid en kosten betreft, niet zoo veel omvattend als hare voorganger, zij is in haar soort niet minder fraai, noch minder belangrijk. De keur van weefsels, hier tezamen gebracht, is bij uitstek geschikt een zoo volledig mogelijk overzicht te geven van de ornamentieke kunst, de prachtige vlakverdeling en het technisch meesterschap op dit gebied van de bewoners van den geheelen Archipel.”

Jammer was het daarom, dat hij er aan liet voorafgaan: „Daarbij hebben wij afgezien van het samenstellen van een catalogus, wat steeds buitengewoon groote eischen stelt aan de inrichting, en een proef genomen met bijschriften, zooals dat ook in het buitenland vaak geschiedt”. Juist zulk een blijvend document is voor belangstellenden, ook voor later als propaganda-middel, van onschatbare waarde.

Behalve uit particuliere verzamelingen zijn er bijzonder mooie stukken ingezonden uit het Rijks Ethnografisch Museum te Leiden (o.a. het nobele, blauw met rood geïkate Rotineesche weefsel, dat rechts op het middenschot hangt — een geschenk van ongeveer 60 jaar geleden, van Dr. Salomon Muller — enkele uit dat van Delft en niet minder dan een vijftigtal uit het Museum van Land- en Volkenkunde te Rotterdam. Wat deze betreft, vestigen wij in het bijzonder de aandacht op de zeldzame Soemba-doek, de laatste op het linker-middenschot, dat met het bovengenoemde Roti-weefsel zeker de clou der tentoonstelling vormt. Hoe prachtig doet het zwarte fond, waarin het bekende garnaal-beeld tusschen boommotieven is uitgespaard, aan den bovenkant afgesloten door dezelfde motieven, afgewisseld met paren gestippelde vischjes, terwijl op den steenrooden onderkant elegante hoogpootige hertjes een zeer fijn effect maken en ook de rood-wit-blauwe afsluitrand der franje niet hinderlijk schrill van kleur is, zooals helaas bij doeken uit die streek dikwijls het geval kan zijn.

Zeer mooi, in zijn grooten eenvoud, doet ook aan de kokersarong uit Ceram Laoet, in het midden van den rechterwand, donker paars-rood fond met smalle dwarsstrepn, bescheidenlijk in licht blauwgrijs luchtig wolkig geïkat, onberispelijk van kleurverdeling.

Schoon van geometrischen opzet en uitvoering zijn de rood-bruine Dajak-weefsels tegen den linkerwand bij het binnenkomen der zaal, afgewisseld met de in gedempt grijzig-bruine tinten gehouden vezel-ikats van Oost-Borneo en Koetei. Vlak naast de deur hangt een dergelijke doek uit de Philippijnen afkomstig, dat een waar kunststuk van techniek mag heeten. Grootsch van opzet doen daar tegenover de groote, helder rood- en zwartkleurige doeken van Galoempang en Rongkong uit Midden-Celebes.

De Nieuwe Rott. Crt. schrijft in haar Zondag-ochtendblad onder de rubriek „Letteren en Kunst“ o.m.:

„In 120 doeken is de weefkunst van den geheelen Indischen archipel vertegenwoordigd, mitsgaders, door enkele exemplaren, die van Britsch-Indië, Siam en Cambodja, van waaruit sterke invloed is uitgeoefend op de Indonesische weeftechniek.”

Wij kunnen niet nalaten naar aanleiding hiervan toch even op te merken, dat 't ons dikwijls verbaasd heeft, hoe juist soms onder de warmste Europeesche bewonderaars der Indonesische kunst, die deze Vóór-Indische invloed niet laken en zich zelfs verheugen over den invloed op kunstgebied van het Oosten op het Westen, 't omgekeerde ten sterk-

AMERICAN HOTEL - AMSTERDAM

Hotel en Café-Restaurant le Rang.

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electriche Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737 Code 5th Edition A. B. C.

ste afkeuren, een groote angst en afkeer hebben van eenigen Westerschen invloed, welke dan ook Het is bewezen, dat ondeskundige, niet kunstgevoelige Westelingen hun invloed verkeerd hebben gebruikt, maar dit betreurenswaardige feit mag toen geen maatstaf zijn, die voor altijd aangeeft: dat Oosterlingen niet door de Westersche kunst ten goede kunnen worden geïnspireerd?

Wij kunnen in dit verband hier wijzen op R. M. Jodjana's algemeen bewonderde danskunst, welke, hoewel in haar Javaansch karakter blijvend, toch stellig geïnspireerd is op 't beste van wat het Westen in deze thans geeft.

De N. R. Crt. vervolgt:

„In de groote zaal vindt men weefsels van Borneo, Flores, Timor en enkele kleinere eilanden, voornamelijk ikat-weefsels, waarin de verschillende eilanden kenmerkende motieven en kleuren tot uiting komen: de naturalistische motieven van Soemba, de geometrische van Borneo, de lijnfiguren van Timor.

„In de kleinere zaal is in hoofdzaak Sumatra vertegenwoordigd. Ook hier in hoofdzaak ikat, maar ook voorbeelden van weeftechnieken, die voor verschillende deelen van Sumatra groote verscheidenheid vertoonen. Geheel afzonderlijk bijv. staan enkele weefsels van Borneo, met uitzondering van de sombere taksche, voornamelijk van zijde, met veelvuldige toepassing van goud- en zilverdraad. Dit is in deze zaal het verband gedemonstreerd tusschen de weefkunst van Sumatra en het stamland Siam en Cambodja, verbonden door de schakel, die gevonden wordt in de weeftechniek van een eilandengroep ten N. van Singapore, terwijl enkele Voor-Indische doeken kenmerkend zijn voor den invloed van daar, die in vele streken van den archipel worden teruggevonden.

„Op de tentoonstelling vindt men voorts weefsels uit de dessa Tenganan op Bali, de essa dessa, waar men bij het ikatten niet alleen verschillende stadia der bewerking zijn gedemonstreerd in een afzonderlijke vitrine.”

In de keuze der Sumatraansche zijden weefsels meenen wij, dat de tentoonstellingscommissie een zoo gelukkig is geweest, als in die der katoenen ikats (daaronder begrepen de pracht-exemplaren van Tenganan, vooral het stuk onder glas in de rechterhoek der tweede zaal, waarin wajang-motief zoo uitnemend decoratief zijn opgelost). Atjeh-weefsels zijn onvoldoende vertegenwoordigd, maar, naar wij vernemen, wordt hierin eerststellig tegemoet gekomen. Ook van de Palembangse zijde-weefsels bestaan mooiere exemplaren, voor wat kleurencombinatie betreft. Wij, Westers, voelen veel minder dan de Oosterling voor pracht en praal, in kostbaar materiaal en rijkdom van kleur tot uiting komend, vandaar dat de eenvoudige en rustige kunstuitingen het meest tot ons spreken. Van de weeftechniek, z.g. met „flottanten inslag“ of „à haute lisse“, zijn in deze zaal o.a. een bijzonder mooie voorbeelden uit de Ranau-districten, waarbij een soort schuifmotief in vereeniging met mensfiguren verwerkt is.

Wij missen hier van dezelfde techniek de kaffo (vezel der wilde banaan) weefsels uit de Sangir-eilanden en wat Java betreft, de eenvoudige geïkate kain kassang naast het aanwezige prachtige exemplaar van 't geïkate zijden songketweefsel van Grisee, dat in zijn slangen-huid-motief veel overeenkomst heeft met een in de buurt hangende slangen-dang uit de Pasoemalanden bij Palembang.

Doch laat ons alleen verwijlen bij het verheugen de dezer tentoonstelling, die ons zoo onnoemlijk veel te bewonderen geeft: behalve een groote schat van weefsels ook eenige uitgezochte stukken van de tische kunst, die er uitnemend bij passen; o.a. een paar fijne wajang-wong maskers en een afschrikwekkend exemplaar met een afschuwelijk uitsteekgebied; een paar prachtige Balineesche koppen van wadasteen, voor de openingsplechtigheid door de eigenaar keurig volgens landsgebruik met roodbloemen boven de ooren versierd; een houten gereedschap van de Salomoneilanden, met een stijlvol menscheffiguur, een Nieuw-Guineesche trom, tegen een hagedis geestig opklimt.

Wij eindigen deze beknopte bespreking met een

Leden van O. en W., eet steeds
KLINK'S fijne belegde
BROODJES PEKELVLEESCH
 ROASTBEEF
 HAM, ENZ., ENZ.
 Aanbevelend, W. F. KLINK,
 Wagenstraat 109a - Den Haag - Telef. 17811
 Wordt ook thuis bezorgd

GARAGE JANSEN
 Rijksstraatweg nabij Viaduct
WASSENAAR
 TEL. KIEVIET 562 (Haag)
BENZINE LAADSTATION
REPARATIEWERKPLAATSEN
VERHUUR LUXE AUTO'S
 5003
 MODERNE TAKELAUTO

P. VAN DEN BERGE
 Bankastraat 4i Tel. 15587 's-Gravenhage
 Gas, Water, Electriciteit, Baden, Geysers, Haarden,
 Gaskachels, Tuin- en Gaslangen,
 Lood- en Zinkwerker. 5239
Groote Reparatie-Inrichting

arme opwekking tot bezoek dezer fraaie ten-
 onstelling, onder aanhaling van de slotwoorden
 der openingsrede van Z.Ex. Dr. Koningsberger:
 „Groote waardeering voor wie deze tentoon-
 stelling tot stand brachten!
 „Moge deze kostelijke verzameling luide en
 met goed gevolg spreken tot elken bezoeker!”

Persoverzicht uit de Indische Bladen.
I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Van Heutsz.
 Wij zijn twintig jaren verwijderd van de Land-
 tij van Van Heutsz, en de toestanden zijn on-
 dig meer gecompliceerd geworden. Wij kregen
 politieke differentiatie, de schepping van par-
 met recht tegen elkaar indruisende belan-
 werkelijke en vermeende opleving met veel ge-
 In tijden als deze zijn sommigen geneigd
 eenige geringschatting terug te denken aan poli-
 rustige perioden, welke achter ons liggen. Maar
 Heutsz — betoogt de heer Zentgraaff in het
 Hbl. (9 Juni, 3de bl.) — was een der vorsten
 het gebied der Daad. Het groote werk van Van
 Heutsz op Atjeh, de volledige onderwerping van
 land, dat zich toen reeds een kwart eeuw met
 tegen ons verzette, was slechts een deel van
 geweldigen arbeid, noodig voor de vestiging van
 Gezag, en de stabilisatie daarvan, in den gehee-
 Archipel. Het huidige geslacht heeft nauwelijks
 nering aan de periode, toen wij op de Buiten-
 tingen nog slechts een schijngezag uitoefenden
 de Inlandsche vorsten of hunne vervangers in
 staat van praktische onafhankelijkheid ver-
 den. Voor de vertegenwoordigers onzer Regee-
 gold als algemeen beginsel voor het toe te pas-
 beleid: non-interventie. In die gebieden mocht
 de meest ergerlijke toestanden heerschen, de
 ten mochten zich te buiten gaan aan provocatie
 bespotting van ons Gezag, onze ambtenaren had-
 strengen last eene politiek te volgen, welke ons
 kon voeren tot de verplichting gewapend te
 ten ingrijpen. Er waren geen wegen, en even-
 irrigatie, in de meeste streken der Buitenbezit-
 ten; er heerschte geen veiligheid, noch bestond
 rechtszekerheid. Zoo bleven die reusachtige ge-
 economisch zeer achterlijk; handel en cul-
 bleven op uiterst Pescheiden niveau. Atjeh
 de volle kracht van ons leger en men trad,
 militaire ondernemingen op de Buitenbezittin-
 immer op in het verband der zeer groote ex-
 ties. Men kende de offensieve kracht van het
 leger onvoldoende, wist niet welke schitteren-
 resultaten dikwijls met betrekkelijk geringe mid-
 waren te bereiken. Van Heutsz was hier de
 breker. Vanaf 1896 heeft hij gelegenheid gehad
 ideeën in praktijk te brengen, en de uitkomst
 hem schitterend in het gelijk gesteld. Atjeh
 onderworpen in snel tempo; de actie onzer
 stond immer in het teken van het offen-
 Daarna volgde de vestiging van ons werkdadig
 elders op de Buitenbezittingen. Van Heutsz,
 1904 tot Gouverneur-Generaal benoemd, heeft de
 ooiing van dit grootsche werk, den opbouw van
 koloniaal rijk, mogen zien. In 1901 en 1902 was
 onderworpen, daarna volgde Boni en de
 rijkjes in Zuid-West-Celebes, Bali, Soemba-
 de Timor-archipel, Ceram, Borneo. De Moluk-
 Halmahera, Sumatra..... er was geen eiland,
 onze vlag niet werd gebracht. En in dien on-
 delijken strijd vormde zich een schitterende
 kern, een geharde troep met hoog moreel en
 oorlogskennis, die van het eene gevechtveld
 het andere trok. Naast dien troep had zich eene
 uitstekende aanvoersers gevormd, van wier ta-
 men nog vele jaren zou profiteren. Colijn reis-
 Archipel rond en verzamelde het materiaal,
 voor betere kennis van politieke, economi-
 en juridische verhoudingen in de pas onder-
 gebieden. Zijn werk: „Politiek beleid”, is
 tijds van beteekenis.
 — zoo besluit Z. — werd het grootsche ge-
 opgetrokken dat wij thans kennen als Neder-
 Ind-Indië. En als gij wilt weten hoe krachtig
 snel tempo de Buitenbezittingen zijn opge-
 hoe belangrijk de cijfers van import en uit-
 gestegen, kunt gij er ieder jaar in de han-
 alans van Indië het verrassende bewijs van
 Dit is kolonisatie-arbeid geweest in den besten
 hij drukte zijn cachet op de periode, waarin

hij werd uitgevoerd, zooals hij is vereenzelvigd met
 den persoon van Van Heutsz. Thans heerschen
 overal orde en veiligheid; uitgestrekte gebieden zijn
 ontsloten door wegen, productief gemaakt door
 irrigatiewerk, gezond gemaakt door hygiënischen
 arbeid. Handel en cultures gaan er met rassche
 schreden vooruit, de welvaart nam geweldig toe. De
 historie dezer periode is een der meest boeiende,
 welke Indië kent. Zij heeft ons perspectieven ge-
 opend, verrassend van beteekenis. Zij staat in het
 teeken van Hollands kracht en energie. Men kan
 deze periode niet aanroeren zonder met eerbied en
 erkentelijkheid den grooten Hollander te herden-
 ken, die er de ziel van was, en zoo brenge ieder den
 Man, wiens stoffelijk overschot te Amsterdam is
 bijgezet, een plechtig saluut. Zijn geest, vereenzel-
 vigd met de geschiedenis van Ned.-Indië, blijft
 leven.

Hetzelfde nr. van het Soer. Hbl. citeert „Van
 Heutsz' boodschap aan het Nederlandsche Volk” en
 „Het oordeel van bekende tijdgenooten”.

De vergadering der I. S. D. P.

Bij de behandeling van de defensie-paragraaf heb-
 ben de Indische socialistischen hun meening gegeven
 over het door de Hollandsche partij in het ontwa-
 peningsrapport uitgesproken oordeel: dat leger en
 vloot in Indië niet kunnen worden gemist. De Deli
 Crt. (14 Juni, 2de bl.) en het Soer. Hbl. (4 Juni, 3de
 bl. Z.) achten het noodig de aandacht te vestigen
 op uitlatingen, welke sommige sprekers zich over
 dit onderwerp hebben veroorloofd. Zoo zeide de
 heer Van der Zee, secretaris der gemeente Batavia,
 het volgende: „Ten aanzien van het militarisme
 zijn wij tot de conclusie gekomen, dat het het groot-
 ste machtsmiddel van kapitalisme en imperialisme
 is. Met weldoordachte sloopersgevoelens komen wij
 ook in Indië. Daar komen wij echter tegenover
 gansch andere verhoudingen te staan dan in het
 Westen. De nationale beweging hier hecht geheel
 andere waarde aan het militarisme dan wij; het
 zou in den nationalen strijd een hulpmiddel kun-
 nen zijn. Men kan de zaak bezien als partijgenoot
 Hakker, maar er is ook een ander gezichtspunt: de
 nationale beweging ziet het militarisme als een
 hulpmiddel. Wij houden ons daarbuiten, maar zeg-
 gen alleen, dat wij die nationale beweging in haar
 eischen vrij laten. Daarom zeggen wij hier niet:
 geen man en geen cent. Onze resolutie is dus ge-
 steld met inachtneming van het respect voor de
 wenschen der nationale beweging.” Later merkte
 de heer Koenen op: „dat de hervorming van een
 socialistische maatschappij niet langs revolution-
 nairen weg gaat, doch spontaan. Op zekere momen-
 ten moeten wij de wapenen hanteeren. Spreker is
 het dus noch met Hakker, noch met Hartogh eens.
 Meer dan elders geldt voor de Koloniën, dat op
 zeker oogenblik geweld moet worden gesteld tegen-
 over de heerschende groep. Zeer pijnlijk doet het
 spreker aan, dat men zich en in Holland en hier
 heeft beroepen op de noodzakelijkheid van hand-
 having van orde en recht. Voor spreker bestaat die
 niet; wat wij thans kennen is juist de wanorde.”
 Ten slotte: „De heer Van der Zee zegt, dat Hakker
 niet heeft begrepen wat hij onder realiteit verstaat.
 De nationale beweging wenscht een leger en wenscht
 geweld en met die realiteit wenschen wij hier reke-
 ning te houden, omdat zij hier recht van spreken
 heeft”.

Men moet — zegt de heer Zentgraaff o.m. — er
 vooral rekening mee houden dat het sociaal-demo-
 cratisch gerucht hier in Indië verder gaat, terecht
 komt in hoofden, welke er de waarde niet van kun-
 nen inzien, en aldus zeer veel kwaad sticht.

Wij verwijzen naar De Loc. (20 en 21 Mei, blz.
 23 en 37 „De legende”) en het Bat. Nwsbl. (23 Mei,
 1ste en 2de bl. „De I. S. D. P.”). Voorts naar de
 rede van den Heer Van Helsdingen in den Volks-
 raad op 18 Juni, die zeer uitvoerig de socialistische
 propaganda critiseerde, en naar het antwoord van
 mr. Van Gennep aan den heer Van der Zee tijdens
 „Het decentralisatie-congres” (Soer. Hbl. 7, 8, 9 en
 10 Juni).

Doodstraf en Gratie.

Het Bat. Nwsbl. (8 t/m 14 Juni) geeft het vervolg
 van de „Algemeene Beschouwingen” in den Volks-
 raad en bevat de „Memorie van Antwoord” der Re-
 geering. Ten aanzien van de doodstraf (B. N. 11
 Juni) kan er voor de Regeering geen aanleiding be-
 staan het vraagstuk der afschaffing aan de orde te
 stellen. De Regeering onderschrijft ten volle de
 stelling dat, zoolang het Strafwetboek de doodstraf

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
 Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
 van Boetzelaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 50248

DENKT
U wel aan ons blad voor
Uw reclame?

Les extrêmes se touchent

Een courantdrukkerij is een inrichting waar
 in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk
 kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel
 en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snel-
 heid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voor-
 name, bijzaak.
Een kunstdrukkerij is juist het omgekeerde. Daar
 is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten
 nadeele van het werk komen. Ook daar zijn
 personeel en machines speciaal op zulk werk
 berekend.
 De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een,
 óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op
 twee zoo uiteenlopende soorten van werk te
 specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar
 rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in
 groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen
 kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en
 Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya
 (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook
 het middenklasse-werk, het z.g. Handelsdrukwerk
 en wij beroemen er ons op, dat ons werk door
 geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-Mij.
BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a
 DEN HAAG
 TELEFOON
 14427

Wenscht ge te ontvangen 1e KWALITEIT
 Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en
 GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 14427

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

AANNEMERS EN BOUWKUNDIGEN

W. van Heyst, Velsen.

ACCOUNTANTS-BELASTINGZAKEN

W. v. Maanen & Tadema, Amsterdam/Rotterdam.

APOTHEEK EN DROGIST

Drogisterij „De Boer”, Paulus Buysstraat 9, Scheveningen.
G. v. d. Gaag, Groenmarkt 27, Den Haag.
A. de Vries, Kerkstraat 98, Hilversum.

ARTSEN

Dr. F. H. G. van Loon, 2e Sweelinckstraat 166, Den Haag.

AUTOHANDELAREN

N. V. James Nefkens, Laan v. Meerdervoort 96c, Den Haag.

BAD- EN ZWEMINRICHTINGEN

Badinrichting „De Regentes”, Weimarstraat 63, Den Haag.

BANKETBAKKERS

J. Krul, Noordeinde, Den Haag.

BANKIERS EN BANKINSTELLINGEN

De Bas & Co., Heerengracht, Den Haag.
Henny & Co., Anna Paulownastraat 62A, Den Haag.
Holl. Bank voor West-Indië, Amsterdam.
Nederlandsche Handel Mij., Amsterdam.
Taams & Keyser, Bankstraat 10, Den Haag.

BEGRAFENISONDERNEMINGEN

Begravenisonderneming „Simplicitas”, Denneweg, Den Haag.

BEHANGERIJEN EN STOFFEERDERIJEN

J. Bosman, Heerenstraat 35, Rijswijk.

BLOEMISTEN

J. M. Hermans, v. Tuylstraat 3, Voorburg.

BOEK- EN KUNSTHANDEL

D. Driessen, Haarlemmerstraat 105, Leiden.

BOEKDRUKKERIJEN

T. C. B. ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag.

BOUW- EN WONINGBUREAUX

Bouwureau J. van Gemert, Valkenboschkade 277, Den Haag.
Bouwureau C. Hoogendoorn, Ieplaan 201, Den Haag.
Woningbureau „Actief”, Archimedesstraat 41, Den Haag.
Woningbureau W. Hoksbergen, Bezuidenhout 14, Den Haag.
Woningbureau „Meerdervoort”, Laan van Meerdervoort 296, Den Haag.
Woningbureau Wöhrmann, Nieuwstraat 14, Baarn.

BRANDSTOFFEN

Firma Van Dijk, Nieuwe Haven 366, Den Haag.
N.V. Haagsche Brandstoffenhandel „De Concurrant”, Trekweg 84, Den Haag.
J. van Vuuren, Denneweg 67A, Den Haag.

BROODFABRIEKEN

Gebr. ten Hoeve, Wald. Pymontkade 2c, Den Haag.

CARGADOORS EN EXPEDITEURS

De Vries & Co., de Ruyterkade 100, Amsterdam.
De Vries & Co., v. Vollenhovenstraat 17, Rotterdam.

COMESTIBLES-DELICATESSEN

Joh. Toet, Aert v. d. Goesstraat 34, Den Haag.

DAMESKAPPERS

Au Paradis, Toussaintkade 2, Den Haag.
Maison Neustadt, Bezuidenhoutscheweg 3, Den Haag

DANSINSTITUTEN

Dansinstituut „Henri”, Archimedesstraat 64, Den Haag.

DIVERSEN

G. v. Willigen, Havenkade 4, Den Haag.

ELECTR. INSTALLATIES EN -ARTIKELEN

P. v. d. Berg, Bankstraat 41, Den Haag.
Van Eijck, 2e Sweelinckstraat 93, Den Haag.
W. G. Scheeres, Hooigracht 1C, Den Haag.
M. Vrolijk, Thomsonlaan 41, Den Haag.
Frans v. Wijk, Vlammingstraat 24, Den Haag.
J. Zuiderweg, Nicolaistraat 37, Den Haag.

EMBALLAGE EN EXPEDITIE

A. Rietveld, v. Bijlandstraat 27, Den Haag.

Volharding voert tot doel

Adverteer voordurend

kent, het een Landvoogd niet vrijstaat van zoodanige bij rechterlijk vonnis opgelegde straf gratie te verleenen, alléén omdat hij persoonlijk een principiël tegenstander van die straf is. Zij deelt de meening van die Volksraadsleden, die opmerkten, dat *het gratierecht* niet is een praerogatief in den zin van een aan elke contróle ontrokken recht, doch zij beschouwt integendeel de al of niet hanteering van het gratierecht in zooverre als eene Regeeringsdaad als een andere, dat zij ook daarvoor aan het opperbestuur verantwoordelijk is. Het is der Regeering uiteraard bekend dat, volgens de wetenschappelijke opvattingen, toepassing van het gratierecht niet het karakter mag dragen van persoonlijk gunstbetoon en beperkt moet blijven tot speciaal aangeduide gevallen. Zij, die in hun studeerkamer het vraagstuk van gratierecht van de theoretische zijde in beschouwing nemen, staan wel eenigszins anders tegenover de zaak dan de autoriteit, die in een gegeven geval over al of niet gebruikmaking van het recht van gratie heeft te beslissen en daarvoor de verantwoordelijkheid, ook tegenover zijn eigen geweten, heeft te aanvaarden, eene verantwoordelijkheid, welke uiteraard in bijzondere mate drukt, waar het geldt de beschikking over leven en dood van een medemens. De Landvoogd heeft zich, bij de in het Afd.verslag bedoelde veroordeelingen, niet uitsluitend laten leiden door de eischen der doctrine en zich dus niet bepaald tot de kwestie of zich hier een geval van „*summum jus summa in jura*” voordeed dan wel of redenen van staatsbelang konden worden aangevoerd, maar met *alle* omstandigheden, welke daarvoor z.i. in aanmerking kwamen, rekening gehouden. Langdurig en ernstig heeft de Landvoogd alle argumenten vóór en tegen elkaar afgewogen en ten slotte is hij tot de slotsom gekomen, dat de kapitale straf in levenslange vrijheidstraf moest worden gewijzigd. Van die overwegingen naar buiten een overzicht te geven en daarmede de gelegenheid tot gedachtenwisseling daarover te openen door derden, die niet voor de verantwoordelijke beslissing gesteld zijn geweest noch voor zulk een beslissing gesteld zullen worden, heeft geen nut. Wel verzekert de Regeering dat bij de genomen beslissing geen overwegingen van staatkundigen aard hebben gegolden; dat de vraag of met eene beslissing in dezen of genen zin het rechtsgevoel van de eene of andere bevolkingsgroep al dan niet zou worden bevredigd, geheel buiten beschouwing is gelaten; dat bij de beslissing of ten aanzien van de wegens moord veroordeelde personen in kwestie voltrekking van de kapitale straf al dan niet mocht plaats vinden, mede buiten rekening is gelaten, dat de betrokken communisten waren of onder communistischen invloed stonden. De vraag, of onder het vorig bewind de doodstraf ooit is toegepast, kan ontkennend worden beantwoord.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (10 Juni, 3de bl. „Volksraadsbeschouwingen” Z.; 4 Juni „Het ideaal van den duurzamen vrede” v. L.; 8 Juni „Onze Marinepolitiek”, de *Java-Bode* (7, 8 en 9 Juni „Welvaartpolitiek” van *mr. A. J. G. Maclaine Pont*), *De Loc.* (8 en 11 Juni „Misverstanden” en „Winstbedrijven”), het *Bat. Nwsbl.* (8 en 10 Juni „De gebeurtenissen te Sanga-Sanga”; 10 Juni „De wensch van eenige Regenten”), de *Deli Crt.* (15 en 16 Juni „De klap in Deli en op Java”) en *De Sum. Post* (15 Juni „De Regeering en de Poenale Sancti” en 18 Juni „Te goedkoop”).

Visscherij in Indië.

Het is alweer eenigen tijd geleden, dat plotseling zeer energieke..... berichten het hoofd opstaken omtrent groote plannen: Holland tot organisatie van een moderne visscherij in de Indische wateren. *De Sum. Post* (17 Juni) heeft er toen op gewezen, dat men zijn verwachtingen zeer laag diende te spannen en rekenen moest op tal van groote teleurstellingen. De „Laboean Mrak” en andere waren daar als bakens in de visscherszee. Er is sindsdien niets meer van gehoord; er zal geen subsidie worden verleend en van de maatschappij komt waarschijnlijk niets. De „*Visscherij Courant*” meent dat „gegeven het noble doel, het ruime perspectief, er kapitaal te vinden zal zijn voor een op te richten vennootschap. Waarnaast de Regeering dan dient te steunen door een subsidie”. Dit nu gelooft *De S. P.* niet, maar zij acht het toch wenschelijk, dat de Regeering de zaak niet geheel uit het oog verliest. Het vraagstuk is voor de Indische bevolking, zoowel uit een oogpunt van broodwinning als van voeding, van te groote beteekenis. Slechts zeer geleidelijk kan er in een bepaalde richting gezocht worden;

DE OUDST GEVESTIGDE A^o 1885 POSTZEGELHANDEL

Fa. C. J. H. ROOTLIEB & Co.
HEERENGRACHT 8
Tel. No. 11333 - Den Haag

Vraag onze nieuwste Prijscourant - Postzegels
Postzegelalbums - Benodigdheden 1927-28

de Regeering heeft daartoe de hulpmiddelen. Systematisch kan met de schepen, die daarvoor in aanmerking komen — gouvernementsschepen, die een vast gebied doorkruisen, het kabelschip, motorboten, desnoods een der zeer oude oorlogsbodems enz. — doorgezocht worden, waarmede geen groote bezwaren gemoeid behoeven te zijn. Men heeft dat reeds eens te hooi er te gras gedaan en wanneer de proef dan op een teleurstelling uitliep, de zaak weer later te loopen. Dat is geen systematisch onderzoeken. Onze vaderlandsche visschers hebben er ook lang over gedaan voordat ze een beetje op de hoogte begonnen te komen van de vischgronden, van bepaalde voorwaarden, waaraan netten en schepen moesten voldoen, van den tijd van het jaar, klimatologische omstandigheden, enz. Hoeveel te meer zal men in Indië geduld moeten keesteren, waar honderden jaren een systeem werd gevolgd, dat men juist wilde veranderen, zoodat men vrijwel geheel zonder een ring staat. Het schijnt niet in de eerste plaats een maatschappij op te richten, maar de Regeering houde op de volgende begrooting rekening met eenige fondsen, die het mogelijk zullen maken een systematisch onderzoek te doen instellen door zake kundigen.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN CHINEESCHE PERS.

Een politiek program voor de Indonesische Studieclub te Soerabaja.

De redactie van *Soeloeh Indonesia*, orgaan van de Studieclub, neemt in het nummer van Mei een stuk op dat zij ter lezing en overdenking aan de leden aanbeveelt.

De schrijver knoopt zijn beschouwingen vast aan de uitspraak van de Studieclub, welke de niet-antivaarding door haren leider, Dr. Soetomo, van den hem aangeboden Volksraadzetel ten gevolge van een zware taak stelt om de Indonesiërs er van te overtuigen dat in de gegeven omstandigheden politieke werkzaamheid buiten de vertegenwoordigende lichamen verre de voorkeur verdient. En wanneer de clubleiding zich bij voortdoring zal weten te stellen op het standpunt dat zij alleen aan het volk en aan niemand anders verantwoordelijk is, waarmee gezegd is dat zij zich door niets en niemand zal laten intimideeren, dan wordt geloofd dat, gezien den vasten wil om vrij te worden en den groeienden offervaardigheidszin der leiders om die vrijheid te erlangen, het der club gegeven zal zijn om daadwerkelijk de grondslagen te leggen waarop het trotsche gebouw der Indonesische Eendracht zal worden opgetrokken. Zooals de verhoudingen nu zijn, is geen eenheid mogelijk. De arbeid van vertegenwoordigende lichamen kan vooralsnog niet anders dan destructief werken op de vorming van een Indonesisch front. De eerste pogingen daartoe hebben reeds onmiddellijk een verrassende soliditeit in het andere (Europeesche) kamp doen ontdekken, toen een blank front werd bepleit en doorgevoerd, aldus de Indonesiërs uitnoodigend om tegenover het Nederlandsche fascisme het Indonesische te stellen.

Het wil den schrijver van het stuk voorkomen dat de Ind. leiders, in tegenstelling met die van de andere zijde, uit de politieke situatie van toen (begin 1926) niet de onmiddellijke voordeelen hebben weten te trekken, want toen had, zoo ooit, de Indonesische nationale idee de meeste kans van slaagen. Men bleef er echter over spreken en schrijven doch handelde niet en liet de uitvoering van den plan over aan... de jeugdorganisaties! Ook de fout wordt thans uitgebuit, want op de jongste stuursconferentie met de Java-Residenten werd besloten deze jeugdorganisaties met welwillendheid tegemoet te treden. Voorts heeft ook de Java-resident van Mr. Singgih niet aan alle verwachtingen beantwoord.

Verder wordt betoogd, dat, nu de Studieclub zich heeft uitgesproken (voor non-coöperatie), deze uitspraak nieuwe perspectieven opent. Dezelfde bezwaren die eens de leden der Perhimpunan Indonesia zielden, is thans ook over de leiders der bij de Studieclub aangesloten organisaties vaardig geworden welke laatste toch als het denkend deel, de apparaten moeten beschouwd worden, door middel waarvan de respectieve volksgroepen spreken. Er moet niet tegengeworpen worden dat de volksmassa van het bestaan dier organisaties afweet en dat zij „omdat zij niet klaagt”, tevreden zijn met de

A. W. M. POLDERS - Franklinstr. 78

Telef. 30185 - DEN HAAG - Hoek Welmarstraat
MAGAZIJN VAN KOLONIALE WAREN
COMESTIBLES EN DELICATESSEN 5561
 Bagel. vragen en bezorgen aan huis m. 5 pCt. korting

GEBR. VAN DER LINDE

Newtonstraat 153 - Vlierboomstraat 126
 DEN HAAG TELEFOON 35151
Verhuizingen - Transporten
Expeditie
 Billijk tarief voor binnen en buiten de stad

de orde van zaken, want de massa is een dien het volkomen koud laat of een nationale dan wel een vreemde regering over hem is. (Schrijver haalt hierbij een uitspraak uit het boek van Gustave Le Bon: „Psychologie Révolutions”, dat in vertaling luidt: „Het volk maakt in den regel een revolutie zonder het te weten en als het er toe komt, bij toeval, redenen te begrijpen, dan is de revolutie al lang geleden”).

De stem van de Studieclub kan en mag derhalve worden misverstaan en moet het richtsnoer voor een program voor de allernaaste toekomst is hierom dat eenige Atjehsche Indonesiërs volgende punten ter overweging aanbieden:

De Indonesische Studieclub worde een Indo-nationale politieke partij.

De Algemeene Vergadering van de partij be- telkens wanneer een lid is verkozen of be- ad in eenig vertegenwoordigend lichaam, of tel al dan niet zal worden aanvaard.

Iedere poging om de politieke positie van de partij te versterken, worde moreel en daad- delijk gesteund.

De partij streve naar spoedige invoering van de militieplicht.

Een intensievere propaganda van de Indo- nische nationale Idee, zowel in Indonesië als in het buitenland, hebben de voortdurende zeer speciale aandacht van de leiding der partij, waarvoor het van een in alle opzichten betrouwbaar Indo- nisch dagblad onmisbare voorwaarde is.

De hierbij gegeven toelichting nemen wij nog volgende over:

II. De voorbeeldige samenwerking tusschen vertegenwoordigers van de verschillende Indo- nische volksgroepen in Europa, de hechte band tusschen de volksorganisaties te Soerabaja onder leiding van de Studieclub en de onmiskenbare samenwerking in de Jeugdbeweging om zich aaneen te sluiten, rechtvaardigen elk optimisme ten aanzien van het welslagen van een eventueel te stichten Indonesisch nationale partij, waartoe ieder Indo- nisch volksgroep kan hebben, ongeacht diens politieke richting, met dien verstande, dat hij in ieder geval de Indonesische nationale idee voorstaat.

Ieder zal zich hebben te onderwerpen aan een partij-discipline die in punt II is neergelegd. Het oordeel van schrijver heeft de Studieclub als zoodanig afgedaan en haar taak, d.i. de beweging Indonesisch te oriënteren, schitterend volbracht. Men ga thans over tot machtsvoorwaarden, waarvoor partijdiscipline dringend nood- dik is, die bovendien elke poging tot verdeelen tusschen leden in de kiem smooit.

Iedere hulp in de politiek behoort dankbaar te worden, hij kome van welken kant ook. Het is als in Nederland de politieke partijen en de Soerabaja hulp vermaden, behoort de Indonesisch nationale partij medewerking te weigeren aan eene actie die ook haar voordeel kan brengen, van den P.E.B. of van de P.K.I.

De weerbaarheid van Indonesië moet einde- lens krachtig ter hand worden genomen en niet beter dan de landszoon zal zich voor land en volk weten op te offeren. Dit is een waarheid die allen voor gekoloniseerde volken ontkend is. In afwachting van de invoering van de algemene dienstplicht richtte men zooveel mogelijk de organisatie op en stelde ze onder leiding van de paspoorteerde nationalistische militairen.

De propaganda laat tot dusver nog vrijwel onbevestigd worden. Het partijbestuur zoeke contact met dagbladen met Indonesisch nationale richting, die na gepleegd overleg zeker de binnen- landsche propaganda zal willen ter hand nemen. Het partijbestuur zal zich voornemen om het verkrijgen van sympathie voor de Indonesische vrijheidsstrijd. Waar de Per- nesisch Indonesië in Europa zich te dien op- zichte meer dan verdienstelijk heeft gemaakt, be- roep het partijbestuur zich tot haar te wenden met het verzoek om zich met „de buitenlandse zaken” te belasten. Zoo smelt men bovendien alle krachten samen voor den laatsten storm- troef.

Perasa'an Kita.

Soerabaja is weer eens een nieuw volksblad (roefnummer) verschenen, *Perasa'an Kita* (betekening) genoemd en dat zal worden uitge- geven door de vereniging „Persatoean Rajat In- donesia Sedjati” (De eenheid van het ware Indo- nische volk) te Soerabaja.

De redactie zegt in het inleidend woord dat het blad de plaats zal zijn waar de menschen uit de ware Kromo-klasse uiting kunnen geven aan hun gedachten. Het zal streven naar waarheid, recht- vaardigheid en gelijkheid en hoopt op de eenheid in den vooruitgang van het Indonesische volk.

Verder wordt vermeld dat het blad wordt be- stuurd door een echten en ongeschoolden Kromo (man uit het volk) en de redactie verwacht dat de heele Indonesische journalistenwereld in be- roering zal worden gebracht door dit feit. Voorts roept zij uit: „Maar al zijn wij niet van een lagere of hoogere school afkomstig, wij moeten toch mede denken over het lot en den toestand der menschen van onze klasse, die het niet beseffen of nog niet voelen wanneer zij door de ontwikkelden beschouwd worden als een werktuig dat hun iets verschaffen kan dat door hen van hooge waarde wordt geacht.”

Aangaande de verdere uitgifte van het blad deelt de administratie mede dat men hiervan nog niet zeker kan zijn; want alles hangt van de lezers af. Doordat het noodig werd geacht om een blad op te richten dat voor de bestaansbelangen van den Kromo kan opkomen, en dat idee zoo plotseling ontstaan is, heeft men geen tijd gehad om te zor- gen voor middelen die het voortbestaan van het blad waarborgen.

De ambtenaren en het volk.

In een vervolg op zijn vorig artikel over dit onderwerp komt een schrijver in *Pantjadjanja* (neu- traal evolutionair, Solo) tot de conclusie dat de waarde der ambtenaren, speciaal die van het be- stuur, in de oogen van het volk gedaald is, terwijl het vertrouwen in hen geringer is geworden, en hier en daar zelfs geheel vernietigd is. Hij noemt als een bewijs hiervoor het feit dat bij de jongste gemeenteraadsverkiezingen de candidaat gestelde B.B.-ambtenaaren door leden van andere partijen werden verdrongen. Het volk stelt geen vertrou- wen in de ambtenaren, omdat het vermoedt dat zij toch niet voor de volksbelangen zullen durven op- komen, vooral daar waar het ambt van burge- meester nog waargenomen wordt door den Assis- tent Resident, die hun chef is.

Het volk bewijst den ambtenaren eerbied, niet echter omdat het hen liefheeft doordat het van hen goede adviezen en bescherming verwacht, doch slechts uit vrees voor..... kwaaddoenerij. Wel is waar komen kwaaddoende ambtenaren slechts sporadisch voor, maar het volk is er nu eenmaal bang voor.

Schrijver verwijt den ambtenaren dat zij in hun rapporten over den volksstoestand slechts datgene vermelden wat aan hun chefs welgevallig is en dat zaken die van het hoogste belang zijn, doch waarvan die chefs niets moeten hebben, worden verzwegen. Daardoor zijn de officieele rapporten in den regel vlak naast de waarheid. Uit een po- litiek oogpunt is dit van hooge betekenis, daar de Regeering dan niet kan weten hoe de toestand van het volk inderdaad is, wat het wenscht te hebben en hoever de volksontwikkeling reeds is gekomen.

Schrijver is van overtuiging dat deze toestanden niet zullen verdwijnen zoolang de ambtenaren hun oude positie van beschermers, adviseurs, mede- werkers, hulpverleners enz. niet hebben heroverd en dus weer als de echte voogden van het volk zullen optreden.

Oost-en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Handschrift van Pieter van Dam over de Oost-Ind. Compagnie.

In het jaarverslag van de Commissie voor 's Rijks geschiedkundige Publicatiën over 1926 troffen we eene mededeeling aan met betrekking op een in het Alg. Rijksarchief te 's-Gravenhage berustend hand- schrift van Mr. Pieter van Dam, den zeer bekenden advocaat der O.-I. C. in de 2e helft der 17e eeuw, welk handschrift nimmer in druk werd uitgegeven, niettegenstaande meermalen door verschillende historici, die het raadpleegden en er belangrijke gegevens betreffende de geschiedenis der Oost- Indische Compagnie aan ontleenden, op de wen- schelijkheid werd gewezen om dit uit verschillende folianten bestaande werk te publiceeren.

Thans zal dan eindelijk, blijkens bedoelde mede- deeling, tot de uitgave worden overgegaan. Daar- mede heeft zich belast Dr. F. W. Stapel, wiens voor- liefde voor historische studiën over Indië tot uiting

TE KOOP

VILLA'S GEBOUWD

aan den Nieboerweg, Laan van Poot, Dr. v. Welylaan.

VILLA'S IN AANBOUW

aan den Waalsdorperweg, van Voorschotenlaan

VILLA'S NOG TE BOUWEN

v. Bepwaarderweg, v. Maudricstraat, v. Ammerslaan

Prijzen vanaf f 10.000 tot f 50.000. Bouw 1e klas

Alle inlichtingen te bekomen:

J.v. GEMERT & Zn. { Tel. 35350, Valkenboschk. 277
 { Tel. 35437, Herschelstraat 19

ALUMINIUM EN EMAILLEWAREN

Levert tegen fabrieksprijs
 voordeeligst adres voor
 :- verzending naar Indië :-

DEUTSCH-HOLLÄNDISCHER EXPORT

DEN HAAG :: Inh. A. FRIELING

Fa. H. M. J. VAN DUIJNE

HOFLEVERANCIER OPPERICHT No. 1875
 KEIZERSTR. 165, SCHEVENINGEN
 TEL. 50215 POSTCHEQUE EN GIROD. No. 52106

VLEESCHHOUWERIJ

SPECIALITEIT IN

RUND-, KALFS-, LAMS-, VARKENS-
 VLEESCH EN FIJNE VLEESCHWAREN

WONINGBUREAU

„MEERDERVOORT”

LAAN VAN MEERDERVOORT 296
 DEN HAAG :: TEL. 33766

HEEFT BIJ UW AANKOMST

STEEDS WONINGEN

VOORHANDEN

G. VAN ZUYLEN,
 DIRECTEUR.

**ZORG DAT UW RECLAMES
 OVERZICHTELIJK
 ZIJN. OVERDAAD SCHAADT**

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(Vervolg).

FOTOGRAFEN EN LEVERANCIERS VAN FOTO-ARTIKELEN

Lappöhn, Passage, Den Haag.
Ph. Starke, Hoofdstraat 172, Apeldoorn.

GARAGES

Garage Havro, Kanonstraat, Den Haag.
Garage Jansen, Rijks Straatweg 773, Wassenaar.
Garage Kinsbergen, Nieuwstraat 59, Apeldoorn.

GASFORNUIZEN

American House, Anna Paulownastr. 21, Den Haag.

GLAZENWASSCHERIJEN

N. V. Cemsto, Hunsestraat 39, Den Haag.

GRAMOPHONE-HANDELAREN

L. Zwaal, Regentesselaan 24, Den Haag.

GROENTEN EN FRUIT

J. Eversmann, Edisonstraat 139, Den Haag.

HAARDEN

J. Snoeck, Zeestraat 51, Den Haag.

HEEREN-MODEARTIKELEN

J. Huizer, Thomsonplein, Den Haag.
Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meijer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

HOEDEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
Maison de Ruit—v. d. Waag, Charl. de Bourbonstraat 27, Den Haag.

HOTELS, PENSIONS ENZ.

American Hotel, Amsterdam.
Vacantiehuis „Den Lindenhof”, Vierhouten.
Hotel-Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
Rusthuis Eigen Sfeer, v. Boetzelaerlaan 205, Den Haag.
Pension Evesto, Nassaulaan 2B, Den Haag.
Hotel des Indes, Weltevreden.
Hotel Pension Insulinde, Bankplein 2, Den Haag.
Rusthuis Zr. Kersloot, Esschenlaan 86, Rotterdam.
Hotel-Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.
Pension Patria, Lindenheuvel 2, Hilversum.
Pension Petronella, G. Reynststraat 36, Den Haag.
Hotel Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

J. W. Fonderie, Achterom 17, Den Haag.
Frans van Wijk, Vlamingsstraat, Den Haag.

INDISCHE UITRUSTINGEN

Firma Kalker, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meyer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Chr. Lyceum, Zeist.
Christelijk Lyceum, Emmakade 43, Haarlem.
De Vrije School, v. Speykstraat 46, Den Haag.
Instituut Schoevers, Stadhoudersplein 3, Den Haag.

JUWELIERS

Begeer, v. Kempen en Vos, Noordeinde, Den Haag.
Jedelo, Noordeinde 100, Den Haag.

KIPPENVOER

Verboog, Waalsdorperlaan, Den Haag.

KLEEDINGMAGAZIJNEN

Kledingmagazijn P. v. d. Brul, Veenestr. Den Haag.

KRUIDENIERSWAREN EN COMESTIBLES

A. W. M. Polders, Franklinstraat 78, Den Haag.

LUXE ARTIKELEN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

MANUFACTURENHANDEL

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.
Wisbrun & Liffman, Veenestraat 35, Den Haag.

MEUBILEERINGEN

Het Smyrna Tapijtenhuis, Ampèrestraat 30, Den Haag.
C. v. Moorsel, J. Hendrikstraat 9, Den Haag.
Gebr. Jungschläger, J. Hendrikstraat 19, Den Haag.
A. Okhuysen, Obrechtstraat 474, Den Haag.
W. J. M. Simonis, Groenmarkt 34, Den Haag.
Firma Segaar, Spui 218/Thomsonlaan 93, Den Haag.
Schöder & Co., Groenmarkt, Den Haag.

MOTORHANDELAREN

Holland Motor- en Rijwiel Comp., W. de Withstraat 68, Den Haag.

**Goed Adverteeren beteekent
grootere omzet;
dus meer winst**

kwam o.a. in zijn proefschrift van 1922 over het zgn. Bonggaaisch verdrag van 1667.

„Met de bewerking, voor zoover die bestaat in het aanbrengen van verklaringen en ophelderingen, alsmede het verwijzen naar literatuur, hoopt Dr. Stapel binnenkort gereed te zijn. De inleiding is vrijwel voltooid; de kennismaking met een aantal Bewindhebberspapieren, die Dr. Stapel pas in handen kreeg, zal aan deze Inleiding nog eenige uitbreiding geven. Overigens houdt de bewerker zich ook bezig met het samenstellen van een *glossarium* van de vele technische woorden, dat aan de uitgave wordt toegevoegd.”

Van deze laatste toezegging nemen we dankbaar notitie, want bij het raadplegen van oudere boeken over de Oost-Indische Compagnie als handels-lichaam, valt men als 't ware over voor het tegenwoordige geslacht totaal onbegrijpelijke en onverklaarbare woorden en uitdrukkingen, welke onze voorvaderen gebruikten bij hun transacties met Aziatische landen en volken.

Ook om die reden zien we dus de verschijning van Mr. van Dam's handschriften met spanning tegemoet!

Eigen Haard en Aarde Haar Volken.

Onder het opschrift „Studie-reizen naar Indië” schrijft de hr. A. R. Kuipers in het Nr. van 9 Juli het een en ander over de vereeniging „Jan Pietersz. Coen”, welke zich ten doel stelt de belangstelling in Ned.-Indië te vermeerderen door het bevorderen van de gelegenheid om een reis te maken naar en door Ned.-Indië voor jongelieden, leeraren bij het onderwijs of andere personen.

Het maandelijksch bijblad „De Aarde en haar Volken” bevat het eerste gedeelte van eene beschouwing van Mevr. J. Bonne—Wepster: Schetsen van de Marowijne (Suriname). — Verder in hetzelfde Nr. een vervolg van „Indrukken van een reis om de wereld. (De indrukken hebben thans betrekking op gedeelten van Borneo, Celebes, Java en Sumatra).

Vrijzinnig Weekblad (van Ned.-Indië).

Het Nr. van 1 Juni opent met eene beschouwing van K. (H. C. Kerkkamp), getiteld: „De sociaal-democratie en Indië”. — De hr. A. (S. Aay) schrijft een artikel naar aanleiding van het door het Bestuur van den Pensioenbond van Indische ambtenaren gepubliceerd geschrift, hetwelk opkomt tegen eene verplaatsing van zetel en directie der fondsen naar Indië. Blijkbaar behoort schr. niet tot hen die, wanneer eens bedoelde maatregel genomen werd, zich ongerust maken over hun pensioen. „Van een fatsoenlijke Regeering, die men — knoop dit vooral in twee ooren, vreesachtigen — óók na de zelfstandig-verklaring van Indië kan verwachten, behoeft geen der gepensioneerden eenige benadeeling te vreezen”. — Verder bevat dit Nr. o.m. Binnenlandsch Bestuur en Gemeentebestuur, door J. Leewis. — Een lacune in het Indische petitie-recht, door A. — Reorganisatie der Marine.

Vakblad voor Biologen.

In de Juli-aflevering van het Vakblad voor Biologen schrijft dr. D. de Visser Smits over de betrekking van leeraar in de natuurlijke historie aan een middelbare school in Ned. Oost-Indië, en bespreekt in de eerste plaats de bijzondere eischen, welke aan den bioloog bij het middelbaar onderwijs in Indië te stellen zijn. Volgens schr. heeft de all-round bioloog de beste kansen, en eenmaal in Indië aan den gang zijnde, moet men zich zeer veel moeite geven om wat vormenkennis op te doen, zoolvel van planten als van dieren. Vervolgens worden de onderwijsinstellingen vermeld, waaraan men als bioloog te werk gesteld kan worden, en besluit schr. zijn artikel met het uiteenzetten der salaris-regeling.

Dr. H. J. Lam bespreekt de nieuwe organisatie van proefstations op Java. Voor elke cultuur is thans één der bestaande proefstations aangewezen als centraal proefstation. Dit centraal proefstation zal de algemeene richting van het werk betreffende die bepaalde culture aangeven en is verantwoordelijk voor de tijdige uitvoering der voorgenomen maatregelen, in het bijzonder tegenover de eigenaren-organisatie, welke het adviseert aangaande de noodige ontwikkeling en verbetering van het proefstation.

Het Instituut „Schoevers”.

We vestigen nogmaals de aandacht op het overigens genoegzaam bekende Instituut „Schoevers” (Den Haag, Stadhoudersplein 3 en Amsterdam, Nic. Wisenstraat 3), de instelling welke ook aan

„DEN LINDENHOF”

TE VIERHOUTEN BIJ NUNSPEET (G.)

GEZELLIG VACANTIEHUIS

GEOPEND VAN MEI—OCTOBER

PRACHTIGE OMGEVING - BOSSCHEN EN HEIDE - PRIJS f2.50 PER DAG

volwassenen uit beschaafde kringen de gelegenheid biedt om door middel van privé- of cursuslessen hun talenkennis te verrijken, zich te bekwaamen in de stenographie en het machineschrijven a.a.

Het Instituut heeft thans een „Onderwijsinstituut voor Indische Verlofgangers” uitgegeven, waarin alles nader wordt uiteengezet. Deze brochure is een beperkt aantal verkrijgbaar bij de redactie van het K. W. (Heulstraat 17, Den Haag).

De Indische Mercur.

No. 28 (13 Juli). Jaarboek van Batavia en omstreken, besproken door F. W. Craandijk. — Indische Begroting voor 1928. — De copalwinning op Celebes en uitvoer van Makassar. — Handel Australië met Nederland en Ned.-Indië gedurende 1925-26 (vervolg). — De Internationale Koloniale Tentoonstelling in 1929 Parijs-Vincennes. — Tuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zomede de overzichten van vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft een overzicht van recente literatuur over kina, koffie, suiker, tabak en thee.

Orgaan der Ned.-Ind. Officiersvereeniging.

Uit den inhoud van jaarg. '27, No. 5. Bij het portret van wijlen Zijne Excellentie J. B. van Heutsz. Mijne oorlogsindrukken, door kolonel Lebaud. Misschien zou het kunnen, door K. Murenbeek (wenken van militairen aard in verband met jongste onlusten). — Het nieuwe garnizoen aan boven-Digoel (vervolg), door D. (met kaart). Het leven in Holland, door E. van Ghert. — Mededeelingen van het Hoofdbestuur, enz.

De Indische Culturen.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 11 (1 Juni 1927). Een snuitkever, schadelijk aan orchideeën (met ill.), door S. Leefmans. — De theecultuur bij Engelsche burenen (met ill.). — Beginselen ter paling van de bodem-vruchtbaarheid, door J. St. lasa. — De zoete groene peper als groente, door Prof. Dr. J. C. Th. Uphof. — Zwavelzure ammoniak, door Ir. H. J. Witteveen. — Cacao, door C. Rossem. — De maïsmot. — De nuttige planten van Ned.-Indië, door K. Heyne. Bespreking, door A. Velders.

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Afl. 7 (van 6 Juli) bevat: Garoet's vogelkruis (De kawah Manok), door R. (met ill.). — Kruisocht door Ned.-Indië (met het s.s. „Op Noort” van de Kon. Paketv. Mij.) (met ill.). — kende en merkwaardige Indische planten in woord en beeld, door Dr. Z. Kamerling. V. Vergiftig bevattende planten (met ill.). — Het Indisch oplichtfeest op „Arendsdorp” (met ill.).

Zendingsperiodieken.

Mededeelingen. Tijdschr. voor Zending en dingswetenschap. Deel 71, 2e Stuk. Hebr. daagsche vragen in de wereld van den Islam, door Dr. H. G. van Beusekom. — Islam in Africa toedracht by Dr. S. M. Swemer. — Zending en hygiëne, door H. F. Tillema (voordracht gehouden in het Zendingshuis te Oegstgeest). — De Godsnaam op Java, door F. H. van de Wetering. — Mission van Volkstum, van Dr. R. F. Merkel. — Moet de meente in het vaderland het criterium zijn voor Inlandsche Christengemeente? door A. J. Blik. — Overzicht van het zendingswerk in Oost- en West-Indië, door J. Rauws (vervolg). — Mohammedanismus op Ambon, door Dr. H. Kraemer (ontleend aan Djawa).

De Macedoniër. Juli '27. Is het Christendom relatief of absoluut onderscheiden van de Christelijke religie? door D. K. Wielenga. — Koran door D. Pol. — Van mijn Uitkijk, door D. Pol. — Berichten uit de Heidenwereld. — Juli-Aug. '27. Reisindrukken (van West-Indië) door H. Steinberg (slot). — Moengo (Surinam) door W. Burkhardt.

Almanak van het Missiehuis van Tilburg voor 1928. Klein- en Groot-Kei; van de oude Baëng te Roemot, door Br. Smulders. — de rechtzaal op Zuid Nieuw-Guinea, door H. Geunens. — Ambon en omliggende eilanden. Praatje van plaatjes, door E. Cappers.

L'industrie du sucre de canne à Java, par H. G. J. van der Mandere. (Geïll. beschrijving). (Int. Prod. Col. 2, 17, (1927), bl. 212).

Exploratie, ontginning van woeste gronden en het nut dat de Proefstations hierbij kunnen bewijzen.

AANLEGGEN VAN TUINEN

J. M. HERMANS

6258

V. TUYLLSTRAAT 3 - VOORBURG

door Th. G. E. Hoedt. (Bergcultures, I, No. 47, bl. 1378).

de stand van de oliepalmeconomie op de Oostkust Sumatra en Atjeh. Rapport naar aanleiding van een onderzoek in de maand September 1926, door A. Luytjes. (Uitgave van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg).

Malang, de bergstad van Oost-Java. Uitgegeven aangeboden door den Gemeenteraad van Malang. Al van afbeeldingen en een kaart. (Malang, 1927).

de legende de Râma et Sita, extraite du Râmâyana de Vâlmiki. Traduit du Sanscrit et rapportée avec une introduction et des notes, par G. Courtillot. Avec planches. (Paris, Editions Bossard).

Handboek van alle in Europa verblijfhoudende West-Indische ambtenaren en officieren. Met officiële gegevens samengesteld door J. J. Buys. (Scheveningen, Nederlandsch Instituut Handelsvoorlichting).

de lands of Queen Wilhelmina, by Violet Clifton. With an Introduction by Lord Dunsany. Portraits, plates and map. (London, Constable Co. Ltd.).

de toestand van Indië, en hoe wij als Christenen tegenover hebben te staan, door C. Crommelin. (Amsterdam des Tijds, April '27).

de schoonheid schuilt (wajang-vertooning te Soerabaja), door C. van Lancker—van Dommelen. (Op de Hoogte, April '27).

de vrouwen van Bali, door H. d. V. Met ill. (Buitenzorg, 1927, bl. 238).

de Indische curiosa, door P(etrus) B(lumberger). Met ill. (Indische Verkenning, 15 Juli '27).

Suriname.

de kwestie van de emigratie uit Nederland naar Suriname weer naar voren is gebracht, achten wij een gelukkig verschijnsel dat het Algemeen Nederlandsch Verbond een voorloopig plan heeft opgesteld tot oprichting van een nationale maatschappij tot bevordering van de landverhuizing. Het zulk een maatschappij tot stand dan is het te verwachten dat ook de landverhuizing naar andere landen in studie genomen zal worden en de wettende wilde plannen voorkomen zullen.

Wij laten hier het een en ander over het plan van A. N. V. volgen:

In de *Hollandsche Revue* van 8 Juli is een artikel verschenen, dat een pleidooi bevat voor het organiseren en centraliseren van de landverhuizing. Het Algemeen Nederlandsch Verbond, dat zich al jaren reeds metterdaad bemoeit met het bevorderen van de Nederlandsche beschaving onder de Nederlanders in het algemeen en onder de Nederlanders in den vreemde in het bijzonder, wil een poging doen, in de tegenwoordige steeds krachtiger op den voorgrond komende beweging van de landverhuizing het besteren samenwerking meer te doen zegeviereren, en deze daardoor van meer betekenis te maken, en deze daardoor van meer betekenis te maken, dat de landverhuizing als meer mogelijk te maken, dat de landverhuizing in voortdurende culturele en economische verbinding blijven met het moederland en het geheel voor de Nederlandsche beschaving te gaan. In bedoeld artikel nu ontvouwt het Algemeen Nederlandsch Verbond, dat voorloopig met de landverhuizing en het onderzoek van deze aangelegenheid is belast, een plan, dat tot grondslag moet dienen van voorloopige besprekingen. De schrijver van het artikel heeft voor, dat het beoogde doel het best zal worden bereikt door de oprichting van een nationale maatschappij tot bevordering van de landverhuizing, waarvan zooveel mogelijk overgenomen (rijk, provinciën en gemeenten) in het algemeen nut, vereenigen, welke landverhuizing in het algemeen bevorderen, of het doel rechtstreeksche of middellijke behartiging van de belangen der landverhuizers voorziet of toelaat, lid zullen moeten zijn.

Hoe is 't mogelijk, dat we daar in Nederland zo lang heen leven! Stelt u toch eens voor. In onze Hollandsche kolonie Suriname een vereeniging van Chr. onderwijzers! Die in onze eigen Hollandsche

Vraagt onze heerlijke Bessensap

eigen fabrikaat

5111

Bij levering buiten Den Haag, 24 flesschen franco huis

Drogisterij Firma DE BOER

G. KEHLENBRINK Gzn.

Paulus Buysstraat 9 Telef. 51893

SCHEVENINGEN

landsche emigranten in de verschillende daarvoor in aanmerking komende deelen der wereld. Dit onderzoek zal niet alleen omvatten den algemeenen toestand van welvaart en beschaving van het immigratieland, in verband met de vraag of aldaar werkgelegenheid zal zijn voor alleenstaande landverhuizers, maar zich in het bijzonder uitstreken tot de terreinen, waar georganiseerde groepen landverhuizers zich kunnen neerzetten.

2. Het krachtig ter hand nemen van de opwekking tot landverhuizing, van het organiseren van de landverhuizers en van hunne persoonlijke voorbereiding ten onzent.

3. Het regelen van de reis en de overtocht naar het nieuwe vaderland.

4. Het bevorderen van de stichting van Nederlandsche landbouwkolonies in den vreemde, welke hun eigen organisatie zullen hebben en op verschillende wijze met de maatschappij en het moederland in verbinding zullen staan, ter behartiging van gemeenschappelijke economische en culturele belangen.

5. Het kweken en in dienst houden van een garde van pioniers, aan wie het onderzoek in het immigratieland, de voorbereiding der landverhuizing ten onzent en de eerste inrichting van de nieuwe vestigingen kan worden toevertrouwd.

6. Het leggen van een blijvenden band tusschen de georganiseerde nederzettingen in de verschillende landen, ten einde onder meer overgang van landverhuizers van de eene naar de andere nederzetting mogelijk te maken en in het algemeen de kennismaking van elkaars wedervaren te bevorderen.

Terwijl het Algemeen Nederlandsch Verbond deze aangelegenheid in studie neemt en tracht lichamen of personen te vinden, die bereid zijn in beginsel mede te werken tot de verwezenlijking van de grondgedachte, worden de persorganen en allen, die in het vraagstuk belang stellen, uitgenoodigd, hun oordeel hetzij openlijk uit te spreken, hetzij persoonlijk kenbaar te maken aan den schrijver van het bedoelde artikel: mr. P. H. W. G. van den Helm, lid van het hoofdbestuur van het Algemeen Nederlandsch Verbond, Den Haag, Laan 34.

Door tusschenkomst van den Ondernemersraad van Suriname heeft het Ned. Correspondentiebureau een artikel van dr. P. J. Lampe ontvangen, over den gezondheidstoestand in Suriname, waarin deze zijn betoog ten slotte als volgt resumeert:

In Suriname blijken dus bepaalde zeer gevaarlijke tropenziekten in het geheel niet voor te komen, terwijl slechts andere ziekten voorkomen, die gedeeltelijk wel, gedeeltelijk niet in Europa bekend zijn. Van die ziekten zijn geen gevaren te duchten, indien slechts enkele eenvoudige voorzorgsmaatregelen genomen worden die evenmin ongestraft in Europa kunnen worden nagelaten.

Dit geldt niet alleen voor het individu, dat zich met persoonlijke zorg kan omringen, dit geldt tevens voor iedere groep van kolonisten, contractanten of arbeiders, waar ook zich vestigend, in de stad of in het kultuurgebied daarbuiten.

De gewone hygiënische maatregelen — zooals gebruikelijk op de ondernemingen in Oost-Indië — zullen ook op alle ondernemingen in Suriname absoluut afdoende zijn, om aldaar dezelfde goede gezondheidsverhoudingen te scheppen, als die, waarop de ondernemingen in Oost-Indië met recht zoo trotsch zijn.

In *De Rotterdammer* van 2, 7 en 12 Juli van de hand van den heer Smelik — benoemd inspecteur van het Herrnhutter-onderwijs in Suriname — een serie artikelen over dat onderwijs.

Wij laten hier den aanhef van het eerste artikel volgen:

„Daar sta je nu toch gewoon paf van!

Eenigen tijd geleden — ik meende in een paar maanden al heel wat kennis omtrent Suriname verzameld te hebben — worden me toegestuurd eenige nummers van het orgaan der Chr. Onderwijzersvereeniging te Paramaribo, en tot mijn uiterste verbazing lees ik in den kop van dit blad, dat genoemde vereeniging precies even oud is als ik zelf, dat ze reeds in 1893 rechtspersoonlijkheid heeft verkregen.

Hoe is 't mogelijk, dat we daar in Nederland zo lang heen leven! Stelt u toch eens voor. In onze Hollandsche kolonie Suriname een vereeniging van Chr. onderwijzers! Die in onze eigen Hollandsche

HOKSBERGEN

ZOEKT NIET
VRAAGT HET ONS

VILLA'S, HEERENHUIZEN, BOVEN- EN BENEDENHUIZEN, WINKELHUIZEN, EN PAKHUIZEN, op elken stand en voor elke beurs te koop en te huur. Ernstigen reflectanten worden zonder eenige verplichting alle inlichtingen kosteloos verstrekt, terwijl zij gratis per auto worden gehaald en gebracht door het Woningbur.

HOKSBERGEN :: BEZUIDENHOUT 14
TELEFOON 70343 DEN HAAG

BELASTINGEN

(Nederlandsche en Indische)

W. VAN MAANEN, Oud t. Inspecteur Dir. Bel.

P. TADEMA, Gedipl. Accountant

BELASTINGCONSULENTEN

5384

AMSTERDAM

ROTTERDAM

Prinsengracht 644

Boymanstraat 4

Tel. 37734 (2 lijnen)

Tel. 10589

WERKZAAM OVER GEHEEL NEDERLAND

Aan de Leden
van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoef geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

INDIEN GIJ PRIMA KWALITEIT GROENTEN EN FRUIT VERLANGT.

IS UW ADRES

6377

J. F. EVERSMANN, Den Haag

Edisonstraat 139 - Telefoon 37073

DAGELIJKS VERSCHE AANVOER ; LAGE PRIJZEN

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(Vervolg).

MUZIEKHANDELAREN

Ph. Kruseman, Noordeinde 91, Den Haag.

OPTICIENS

P. W. Hiele, L. Jansstraat 27, Utrecht.
C. v. Monsjou, Valkenboschplein 19, Den Haag.

PASSAGE-BUREAUX

Crans & Co., Plein 22a, Den Haag.
De Vries & Co., Dam 6, Amsterdam.

PARAPLUIE-MAGAZIJNEN

Kalker's Modemagazijn, Kalverstr. 100, Amsterdam.
A. Querelle, Schoolstraat 10, Den Haag.

PIANOHANDELAREN

G. Elshove, L. v. Meerdervoort 427, Den Haag.
L. Jacobi, Regentesselaan 123, Den Haag.

PORSELEIN EN AARDEWERK

C. Hoving, Spuistraat 20, Den Haag.

POSTZEGELHANDELAREN

J. K. Rietdijk, L. Poten 15a, 's-Gravenhage.
G. Rootlieb, Heerengracht 8, 's-Gravenhage.

RECHTSKUNDIGE BUREAUX

v. d. Geer, W. de Withstraat 79, Den Haag.

RESTAURANTS

Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
W. F. Klink, Wagenstraat 109a, Den Haag.
Rest. Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.

SCHOENMAKERS

A. J. Linneweever, Westeinde 32a, Den Haag.

SIGARENHANDEL

F. H. C. Vlietstra, Fahrenheitstraat 224, Den Haag.

STAALWAREN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred.
Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

STOOMERIJ EN OPPERSERIJ

Snel Opperserij A.S.O., Azaleastr. 126, Den Haag.

STOOMVAARTLIJNEN

Kon. Paketvaart Mij., Amsterdam.
Rotterdamsche Lloyd, Rotterdam.
Stoomvaart-Mij. Nederland, Amsterdam.

STUCADOORSWERKEN

L. Ph. Bisschops, Sassenheim.

TANDARTSEN

Jac. Schijff, Stadhoudersplein 102, Den Haag.
A. J. M. v. d. Sprong, Laan van Meerdervoort 426,
Den Haag.
J. van Veen, Weimarstraat 27, Den Haag.

TEHUIZEN VOOR KINDEREN

Kl. Opvoedingstehuizen, Pr. Mauritsplein 23, Den Haag.
H. Lenstra, Hoofdweg 53, Amsterdam.
Tokuni, Amersfoort.
Zandbergen, Amersfoort.

TEHUIZEN INDISCHE BEDIENDEN

Persinggahan, v. Boetselaerlaan 2, Den Haag.

TOKO'S

Toko Bogor, Suezkade 12-12A, Den Haag.

TRICOT-GOEDEREN

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.

UITZENDING VAN DINERS

Maison Blom, 2e Schuytstraat 77, Den Haag.

VEILINGZALEN EN VERKOOPTHUIZEN

Kunstzaal Erica, Oude Schev. weg 25, Den Haag.
Verkooplokaal Pot, Gr. Hertoginnelaan 103, Den Haag.

VERMAKELIJKHEDEN

Dierentuin, Benoordenhoutscheweg, Den Haag.
City Theater, Veenestraat, Den Haag.

VERVERIJEN

Lederverffabriek „De Admiraal”, Amsterdam.

VERZEKERINGEN

's-Grav. Rijwielverz. Mij., Conradkade 56, Den Haag.
Onderl. Levensverz. Eigen Hulp, Kortenaerkade 3,
Den Haag.
Schenzer's Alg. Ass. Kantoor, Papaverhof 35, Den Haag.

VLEESCHHOUWERIJEN

H. J. M. van Duyn, Keizerstraat 165, Scheveningen.
P. van 't Riet & Zn., Obrechtstraat 177, Den Haag.
Verwoerd, Heerenstraat 11, Voorburg.

WASCH- EN STRIJKINRICHTINGEN

Gebr. Smeele, Haagweg 499, Loosduinen.

Wissel In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 471 AMSTERDAM Tel. 31290 en 35290
CURAÇAO CARACAS VENEZUELA

Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië,
Venezuela, Columbia en Midden-Amerika. 5008

Incasseeingen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document.-Crediet

Curaçao.

Wij ontvingen *La Union* tot 23 Juni, de *Crt.* tot 17 Juni l.l., doch geen *Amigoe* en geen *Cruz*.

Aruba-Goudmaatschappij.

La Union deelt mee, dat Aruba eenige malen zoek van een Amerikaan, een zekeren Volk, heeft. Men zegt, dat deze Amerikaan het plan had stilgelegd, te koop. Vele aandeelhouders de Aruba Goud-maatschappij, die bijna allen Curaçao en Aruba wonen, zijn al begonnen verwachtingen hoog te stellen. *La Union* meent dat de overneming maar spoedig geschieden moet want zoo gaat de boel steeds achteruit, en moet de maatschappij maar gaan liquideeren. Wij lezen echter in het pasverschenen jaarslag van de Cur. bank, dat de afgelopen jaren siën voor de exploitatie al een paar jaar niet nieuwd zijn.

Dit verslag meldt ook: „Er is nog altijd een vrij groote hoeveelheid gegraven gouderts (± 700 ton, volgens chemische analyse met 14.000 pennyweight goud), die bij staken der werkzaamheden ter plaatse is blijven liggen.”

Havenbeweging.

In Mei zijn 183 zeil- en 286 stoomschepen haven van Willemstad binnengekomen. In zijn dit tot nu toe 736 zeil- en 1513 stoomschepen. Als de scheepvaart nog iets toeneemt — en in volgende maanden zal de C. S. M. 3 schepen krijgen — zal het niet veel schelen of wij bereikt dit jaar de 4000 schepen, zegt *La Union*.

1926.

Het jaarverslag van de Curaçaosche bank met een overzicht van den economischen toestand van Curaçao in het afgelopen jaar en een beschouwing van de voornaamste middelen van staan. Veel ervan vindt men ook in de „Openingsrede” van den gouverneur. Wij gaan goed te doen nog een en ander naar voren te brengen. Vooreerst de inleiding, waarin met een woord gezegd wordt, hoe de toestand zou zijn Curaçao zijn „petroleum” en „fosfaat” niet had:

„Vergeleken met het jaar te voren was in den zin de economische toestand der bevolking minder gunstig in 1926. De droogte, die reeds in 1925 ingezet was, bleef voortduren tot bijna twee laatste maanden van het jaar, zoodat er gebrek aan goed drinkwater bestond en bijgevolg vele ziekten heerschten en vele sterfgevallen kwamen, zoolvel op het hoofdeiland, als op de burige eilanden, Aruba en Bonaire.

Een noodtoestand, waaraan zij onder zulke standigheden in vorige jaren onvermijdelijk zou staan, is echter daardoor niet ingetreden. zij de ruime verdiensten bij de groote ondernemingen, met name de Curaçaosche Petroleumindustrie Maatschappij en de Mijnaatschappij Curaçao, en bij het havenbedrijf alhier. Van Aruba en Bonaire kwamen arbeiders naar het hoofdeiland over, terwijl op Aruba zelf ook werkgelegenheid werd bij de Lago Oil & Transport Co. aldaar.

De regenval in October en later maakte einde aan het watergebrek, doch de nadeelgloof van de droogte op den gezondheidstoestand deed zich tot het einde van het jaar gelden. tegenstaande de ziekten heerschte er groote vaart, vooral onder dat deel der bevolking dat het stadsdistrict en omgeving woont, want werkkrachten was er altijd behoefte bij de evenoemde grootbedrijven en de loonstandaard dientengevolge hoog.”

Gewezen wordt op de hooge huurprijzen ten gevolge van het gebrek aan woningen en op de ten van levensonderhoud, die „in het algemeen met den dag de hoogte in . . . gaan”. De invoer van steenkolen wees een lager aantal aan, dan in 1925, namelijk f 1.231.025.— f 1.301.097.—

Op al de eilanden te zamen was het totaal der ingeklaarde vaartuigen 6.817 met een netto-inhoud van 17.895.686 M³, en het totaal der uitgeklaarde vaartuigen 6.862 met een netto-inhoud van 17.979.756 M³.

Over de strooioedenvlechtsnijverheid lezen wij „Voor deze volksnijverheid bestond er in 1926 weinig animo, een gestadige achteruitgang zal

taal besprekingen houden over onderwijsproblemen! Die onze schoolmethodes, onze leermiddelen, onze schoolstrijd kennen! Die al sinds 8 jaar een Hollandsch maandblad uitgegeven „Onze Gids,” waarin ze meditaties schrijven, maar vooral en in de eerste plaats de onderwijskwesties in de kolonie behandelen en enkele uit Nederland en daarbuiten aanroeren! Die in de laatste 5 jaren gemiddeld f 35.— à f 40.— per jaar en per persoon bijdroegen tot steun van het Herrnhutter-schoolregiem, dat door den nood er bijna toe moest overgaan het schoolwerk te staken!

Wat is men toch met dit alles in de meeste Chr. kringen van ons land geweldig onbekend. Zelfs onder ons Chr. onderwijzerscorps vindt men geen groote groepen, maar alleen enkele personen, die de onderwijstoestanden in Suriname kennen. 't Is hier in Nederland met de belangstelling voor dat onderwijs nog erger gesteld dan met de interesse voor de Surinamer-zending in 't algemeen. En dit laatste is reeds buitengewoon bedroevend en beschamend”.....

Ook het slot van het derde artikel laten wij hier volgen:

„.....Een groote fout, die het onderwijs daar schijnt aan te kleven is, dat het zich in het algemeen te weinig aanpast bij Surinaamsche toestanden. Eenige jaren geleden is in Suriname het grootsch opgezette landbouwonderwijs mislukt. Men wierp de schuld ten deele op de Herrnhutters; die zouden hun scholen te intellectualistisch hebben ingericht en daardoor zou het volk daar de liefde tot den landbouw verloren hebben.

Het is een bittere pil, als men zijn levenswerk ziet mislukken en het is begrijpelijk en menschelijk dat men naar zondebokken zoekt, maar bovenstaande bewering omtrent het Herrnhutteronderwijs ging te ver. In den landbouw is weinig te verdienen (bananen 1 cent per stuk; prachtige 6 om een dubbeltje!). Als de regering eens een geregelde vruchtvaart instelde en de bananen daardoor in Suriname 5 cent per stuk werden, zou men dan niet denken, dat de verstorven liefde tot den landbouw plotseling weer opdook, ondanks dat men het onderwijs onveranderd liet?”.....

De administrateur van financiën in Suriname maakt bekend, dat de jaarlijksche uitloting van nummers in de uitgegeven seriën van geldleeningen ten behoeve van het Immigratiefonds en van die voor de Productieve Werken zal plaats hebben te Paramaribo op den vierden Donderdag (den 27en) der maand October 1927, in het gebouw van de gouvernementssecretarie, aldaar, des voormiddags te 9 uur, en wel:

- van het Immigratiefonds:
 - a. geldleening van 1895: van de uitgaven 1e tot en met 3e serie, ad f 100.000 elk, drie nummers ieder groot f 1000;
 - van de uitgegeven 4e tot en met 15e serie ad f 100.000 elk, twee nummers ieder groot f 1000;
 - b. geldleening van 1906: van de uitgegeven 1e tot en met 8e serie, ad f 100.000 elk, twee nummers ieder groot f 1000;
 - voor de productieve werken: van de uitgegeven 1e tot en met 6e serie, ad f 100.000 elk, zeven nummers ieder groot f 500;
 - van de uitgegeven 7e tot en met de 15e serie ad f 100.000 elk, vijf nummers ieder groot f 500.

Een vriendelijke hand zendt ons „*The Morning Post*” van 11 Juli, waarin een interessant artikel „*British Guiana Wonderfalls*”, de beschrijving van een reis naar de beroemde Kaieteur-vallen, „the highest in the world, being more than five times the height of Niagara”.

De schrijver geeft volledige inlichtingen voor hen die den val zouden willen bezoeken. Februari en Maart zijn de beste maanden om Kaieteur te bezoeken.

Bij Kon. besluit is bevorderd tot officier in de orde van Oranje-Nassau A. T. Oliviera, waarnemend Administrateur van financiën en buitengewoon lid van den Raad van Bestuur, te Paramaribo.

WONINGBUREAU EN ASSURANTIEKANTOOR
„ACTIEF”
 Koop- Verkoop- Huur- Verhuur- Admini-
 stratie en Taxatie van Onroerende Goederen.
 Verstrekken 1e, 2e Hypotheken en Credieten.
 Sluiten alle Assurantiën. 5882
 CHIMEDISTRAAT 41 :: TELEFOON 30244
 Heeft geen Bijkantoren.

OPTICIEN - C. A. VAN MONSJOU
 VALKENBOSCHPLEIN 19 - TEL. 32167 - DEN HAAG

I BESCHERMT UW OOGEN MET
ZEISS-PUNKTALGLAZEN

Z.-A. worden aangesteld ten einde een voort-
 durende en doelmatige samenwerking tusschen
 beide Gouvernemenen te verzekeren.

In Br.-I. was men over het algemeen ingenomen
 met het aldus verkregen resultaat, de ondersteu-
 ning van Indiërs, die Z. A. wenschen te verlaten,
 de toelating van vrouwen en kinderen, de opschor-
 ting van de Colour Bar Bill, waren tastbare voor-
 deelen. Wel kon Gandhi slechts onder voorbehoud
 zijn instemming uitspreken, maar hij erkende toch
 ook de behaalde winst.

In Z. A. was de instemming daarentegen geens-
 zins algemeen. Van Boerenzijde heeft men bij de
 bezoeken over en weer meer waardeering voor de
 Br. I. gekregen, maar een sterke tegenpartij die
 o.a. den Minister tot Justitie tot woordvoerder
 heeft, verwijt den onderhandelaars dat zij veel te
 veel hebben toegegeven. Heeft de Kaapsche regeer-
 ing de overeenkomst voor geheel Z. A. aanvaard,
 evenals de Br. Indische, in Natal heeft de Wet-
 gevende vergadering zich op zoodanige wijze geuit
 dat daar op vruchtbare samenwerking van de Br.
 Indiërs met de blanken vooralsnog toch niet valt
 te rekenen.

Intusschen heeft de Br. I. regeering den Agent-
 Generaal aangewezen bedoeld onder 8. De keuze is
 hiervoor gevallen op den heer Srinivasa Sastri,
 keuze die algemeen als een zeer gelukkige wordt
 genoemd.

Hij is den 8en Juni uit Bombay naar zijn nieuwe
 bestemming vertrokken, en de demonstratieve
 wijze waarop zijn vertrek tot een gebeurtenis van
 belang is gemaakt, getuigt voor de beteekenis, die
 Br. I. aan zijn zending geeft en van de verwach-
 ting welke het daarop bouwt.

Den 6en Juni werd te Poona, uit welke plaats
 Sastri afkomstig is, en den 7en in de inschepings-
 plaats Bombay een massameeting gehouden. De
 meest vooraanstaande figuren in de inlandsche
 beweging waren er tegenwoordig en hielden er
 redevoeringen, van de hoogste Europeesche en
 inlandsche autoriteiten waren telegrammen inge-
 komen. Naast de uitingen van hulde en vertrou-
 wen aan het adres van den nieuwen titularis,
 werd ook gesproken over de eigenaardige moei-
 lijkheden, waarin deze zich geplaatst zal vinden.
 De regeering van Z. A. heeft in het Britsche Rijk
 nog een eigenaardige positie, in 't bijzonder wat
 haar handelingen in overleg met andere regeerin-
 gen betreft. De Agent-Generaal kan niet op ante-
 cedenten steunen. Als vertegenwoordiger van Br. I.
 staat hij zonder collega's, aan wien hij zich spie-
 gelen kan. En zelfs zijn verhouding tot Indië, dat
 hem uitzendt, is niet scherp omschreven. In de
 beantwoordingen in Poona en Bombay wees de heer
 Sastri zelf ook nog hierop dat de Indiërs in Z. A.
 niet zoo eensgezind zijn, dat hij namens een aan-
 eengesloten eenheid kan spreken, (waarbij hij wel
 had kunnen zeggen: evenmin als in Britsch-Indië
 zelf). De houding van Natal stelt hem daar dade-
 lijk voor een zeer moeilijke taak. In de sympathieke
 houding van het Boeren-element ziet hij echter
 een goed voorteken van groote beteekenis. En 't
 was hem reeds gelukt Gandhi's instemming te
 verwerven, waardoor van diens aanhang niet al-
 leen geen tegenwerking te verwachten is, maar
 Gandhi heeft zijn Z. A. ondervinding zelf ten dien-
 ste van Sastri gesteld, die zoo reeds waardevolle
 aanwijzingen van den Mahatma heeft gekregen.

Overigens waarschuwde hij bij voorbaat om de
 verwachtingen vooral niet te hoog te stellen. Er
 zijn vele tegen elkander ingaande inzichten en be-
 langden, wie iets bereiken wil moet daarmede
 rekening houden, om te trachten tot een compro-
 mis te komen. Wat tot nu toe bereikt is heeft ge-
 leerd, dat met veel moeite toch maar langzaam ter-
 rein te winnen is. Zijn zending is weer een stap
 in de goede richting, aan de ontvangen wenschen
 van welslagen, voegde hij zijn eigen wenschen toe.

Bij deze berichten aan de Br. I. pers ontleend,
 sluit het volgende aan, uit een Z. A. correspondentie
 in de N. R. Crt. van 13 Juli (geschreven te Johan-
 nesburg 22 Juni):

„De door de Br. Indische regeering aangestelde
 commissaris voor Indische zaken, Sastri, is thans
 op reis naar de Unie en wordt eerstdaags verwacht
 te Lourenco Marques, alwaar hij welkom zal wor-
 den geheeten door den onder-secretaris van het
 departement van binnenlandsche zaken. Aangezien
 nog niets beslist is omtrent de plaats waar deze
 commissaris zijn zetel zal hebben, Pretoria, Dur-
 ban of Kaapstad, zoo zijn nog geen maatregelen
 getroffen voor het inrichten van des heeren Sastri's
 kantoren.

op te merken, die eensdeels te wijten is aan
 marktprijzen en duurte van grondstof, ter-
 aan den anderen kant op dien achteruitgang
 grooten invloed is het feit, dat het meerendeel
 haar, die vroeger een karig bestaan in het
 levenslicht vonden, thans, met Curaçao's bloei
 de toeneming van de uitheemsche bevolking, op
 manieren ruimere verdiensten verwerven,
 winkelbediende, als huis- of keukenmeid
 waschvrouw, waarvoor steeds groote aan-
 vraag bestaat.

1926 werden uitgevoerd van Curaçao 52.854
 doozen ter waarde van f 239.494.— tegen
 1925 44.895 doozen ter waarde van f 320.254.— in 1925,
 Aruba 30.083 doozen ter waarde van f 46.674.—
 1926 25 en van Bonaire 5.570 doozen ter waarde
 van f 16.923.— tegen 10.114 doozen ter waarde
 van f 31.301.— in 1925.”
 de postspaarbank wordt gezegd:
 1926 hadden er op Curaçao 2.473 inlagen
 tot het gezamenlijk bedrag van f 219.776.07
 1925 1.313.78.
 nieuwe boekjes zijn uitgegeven.
 al de eilanden te zamen 3.550 inlagen tot het
 gezamenlijk bedrag van f 285.456.85 en 1.341 terug-
 gaven tot een bedrag van f 157.388.61. Totaal
 in 1926 1.341 boekjes 578.”
 van Maduroës bank, in verband met haar
 bestaan:
 het einde van 1917, het eerste jaar, wees
 balans aan reservefonds f 10.000.—, aan
 winst f 1.145.331.— en aan totaal actief
 f 1.684.—; deze cijfers waren op het einde van
 1926 respectievelijk f 1.000.000.— — f 5.352.917.—
 f 1.458.335.—”

Uit den Verren Vreemde.

Britsch-Indië — Zuid-Afrika.

onverpoosde streven van Britsch-Indië om
 de Unie der Zuid-Afrikaansche kolonie van
 Indiërs te verbeteren, vermag slechts
 langzaam iets te bereiken, maar vooruitgang
 toch. Werd vroeger bij de regeering in Lon-
 gedingen om haar invloed ten goede aan
 Indië, deze, geplaagd door verschillende immi-
 gratie- en immigratie tot aangelegenheden
 werd, waarover elk dominion zelf te beslissen
 Het rechtstreeksche overleg tusschen Br.-
 en Z.-Afrika heeft o.m. geleid tot de zen-
 ding van een commissie. En zoo heeft
 de Directeur van onderwijs in Br.-Indië, Sir
 H. H. Habiboelah, opdracht gehad naar Zuid-
 Afrika te gaan, om over een overeenkomst te be-
 spreken, van welke missie hij zich met bijzon-
 dere belangzaamheid gekwetent heeft. Dientengevolge
 van de Assembly en den Council of State een
 overeenkomst aangeboden worden, van den vol-
 genden inhoud.

beide Gouvernemenen bevestigen het recht
 van de Unie om met alle middelen te streven naar de
 verhoging van een Westerschen levensstandaard
 in Indië.

de Unie van Z.-A. erkent, dat in Z.-A. geves-
 tigde Indiërs, die bereid zijn zich aan dien levens-
 standaan te passen, daartoe in staat dienen
 te worden gesteld.
 de behoefte van Indiërs, die Z.-A. mochten
 verlaten, zal de Unie een speciale
 rekening tot ondersteuning van de emigratie in
 de Unie roepen, ten einde hen in staat te stellen
 te emigreren naar landen, waar niet de Wes-
 terschen levensstandaard domineert.

Br.-I. Gouvernemenent zal toezicht houden
 op de bewegingen van gelijke personen na hun terugkeer in Indië.
 vrouwen en minderjarige kinderen van In-
 diërs in Z.-A. kunnen worden toegelaten
 Resolution XXI van de Imperial Confer-
 ence van 1918 (volgens een reciprociteitsstelsel).
 de verwachting dat de moeilijkheden door
 de overeenkomst zullen verminderen is de Unie
 de Areas Reservation and Immigration and
 Control Bill (de z.g. Colour Bar Bill) voors-
 telt niet ten uitvoer te leggen.

beide Gouvernemenen komen overeen van
 de Unie te wisselen nopens de werking van deze
 overeenkomst, ten einde die zoo noodig met nader
 overleg te brengen.
 zal een agent van de Br.-I. Regeering in

R. SCHENZER'S
 ALGEMEEN ASSURANTIE-KANTOOR
 PAPAVERHOF No. 35
 DEN HAAG TEL. 30070

Belast zich met de vakkundige
 behandeling van Assurantie
 aangelegenheden v. elken aard

OUD INDISCH GAST
 LID DER VEREENIGING OOST & WEST

NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—
 Statutaire Reserve - 40.000.000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.
 Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
 Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Trans-
 ferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schrif-
 telijke en Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven.
 — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Aan- en Ver-
 koop van Effecten. — Administratie van Vermogens. —
 Open en Gesloten Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale
 gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen
 voor groote administraties.

TAAMS & KEYSER

BANKASTRAAT 10, Den Haag - Tel. 17164, 10387

KEYSER & Co.

P. C. HOOFSTRAAT 24
 Amsterdam - Tel. 21729

Behandelen alle Effectenzaken, geven
 inlichtingen over Courante en
 Incourante Fondsen

REKENING-COURANT COUPONS

DE BAS & Co., Bankiers
 HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren.
 Doch het publiek moet weten dat gij
 die levert. Dat bereikt gij alleen door
goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
 VOOR UW

Reclamecampagne.

JOH. TOET - 'S-GRAVENHAGE

Comestibles - Delicatessen - Kruidenierswaren

AERT VAN DER GOESSTRAAT 34 - TELEFOON 51561

INDISCHE INGREDIËNTEN

Special. in Fijne Vleeswaren, Koek, Bisquit, Chocolade

WARMWATER

Gratis G.E.B. warmwater-installatie

INLICHTINGEN:

M. A. VROLIJK

Thomsonlaan 41 Telef. 35618

'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

SCHOENMAKER

BLIJF BIJ JE LEEST!

Een oud spreekwoord en een wijs spreekwoord. Alleen in zijn eigen vak kan iemand iets goeds praesteeren. Een bankier heeft geen verstand van den kaashandel, evenmin als een electricien van hondenschieren. Maar allemaal kunnen zij in enkele uren leeren drukken, teminste als men de verzekeringen gelooft der handelaars in

KANTOOR-DRUKMACHINES.

Als men dan zoo'n machine aangeschaft heeft, valt het aanleeren van het drukkersvak lang niet mee, het werk kan niet halen bij dat van een goed geoutileerde drukkerij en slecht reclamedrukwerk is het tegendeel van een reclame. Indien gij echter met uw drukwerk eer wilt inleggen en er de aandacht op wilt zien gevestigd, bestelt het dan bij de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * TELEF. 11987

**ALS DE RECLAME ONTBREEKT,
MIST DE ZAAK DE STUWENDE
KRACHT,
DIE HAAR HOGER OPVOERT**

JAC. VAN VEEN

TANDHEELKUNDIGE

WEIMARSTRAAT 27 - DEN HAAG

MATIGE TARIËVEN

De belangstelling van de Aziaten in de Unie van Z. A. blijkt mede uit het bezoek van den Sajjadanashin van Bagdad, zijne Heiligheid Moulana Peer Sayed Hajee Abdul Hamid, een aartspreester van het Mohammedanisme, aan de Unie. Hij is vergezeld van een secretaris, Moulana Moulvi Mahomed Abdul Carrim Khaderi. Hij heeft een bezoek aan Johannesburg gebracht. In de moskee bogen de honderden tulban en fez dragende Islamieten zich voor Zijne Heiligheid, die behoorlijk bekranst werd en een adres van welkom in ontvangst nam.

In een onderhoud dat Z. H. aan een journalist toestond, verklaarde hij, dat hij niet aan politiek deed en zich daarom onthield van het aanroeren van politieke zaken, maar toch moest het Z. H. van het hart wat hem te Pretoria getroffen had n.l. het rassenverschil dat aldaar heerschte, aangezien het aldaar niet aan Indiërs geoorloofd is gebruik te maken van de tram en zij, indien zij per spoorweg willen reizen, dit slechts doen in de voor kleurlingen aangewezen compartimenten. Hij voelde dit als een grief, want Bijbel noch Koran bevatten iets, dat klassen-verschil rechtvaardigen kan. Bovendien is dit in tegenspraak met de Christelijke en Islamietische leer.

De Sajjadanashin van Bagdad eindigde het onderhoud met het geven van raad aan zijn broeders van hier en van elders, n.l. om zich godsdienstig te onderwerpen aan de beginselen van wet en orde, om ernaar te streven goede burgers te worden en, hetzij ze hierin al dan niet slagen, hun vertrouwen in Allah te stellen.

De Minister van Binn-landsche Zaken dr. D. Malan en de commissaris voor de Indiërs, de heer Sastri, die beiden streven naar het slaan van een brug van het Oosten naar het Westen, naar het doen verdwijnen van rassenverschil tusschen Indië en blanke in de Unie, hebben een reuzentaak aanvaard, waarvan zij de voltooiing wel niet zullen zien tijdens hun leven. De Boeren-natie wil van een gelijkstelling van blanken met Indiërs, tot nu toe, niets hooren."

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Amersfoort.

EXCURSIE NAAR EEN KERSENBOOMGAARD.

Ter viering van het driejarig bestaan van de Afdeling Amersfoort organiseerde het Bestuur eene excursie naar een kersenboomgaard in de nabijheid van Zeist, een feest, hetwelk voornamelijk op touw was gezet ter wille van de kinderen der leden onzer Afdeling.

Een vijf-en-zestigtal grooten en kleinen verheugden zich in het prachtige zomerweer en in het genot van volop kersen te kunnen eten onder de lommerrijke kersenboomen.

Het behoeft ternauwernood vermeld te worden, dat de dag in heerlijke kinderlijke vrolijkheid werd doorgebracht en slechts noode keerden de feestgenooten te circa zeven uur 's avonds weder huiswaarts.

Wij twijfelen er niet aan of dit feestje zal langen tijd in het geheugen van alle grooten en kleinen blijven en wij spreken den wensch uit, dat het Bestuur in den ijver van de leden, om voor onze Afdeling nieuwe leden te werven, het volgend jaar aanleiding mcge vinden om weer tegen kersentijd zulk een feestdag te organiseren.

E. H. BERGSMA,
Secretaris.

Afdeling Utrecht en Omstreken.

VERSLAG OVER HET JAAR 1926.

Het verenigingsjaar begon met 89 leden en 20 begunstigers. Het aantal nieuw bijgekomen leden overtrof dat der vertrekkende met 1, zoodat het jaar sloot met 90 leden en 20 begunstigers.

Door het vertrek naar 's-Gravenhage van Dr. N. H. v. d. Lee verloor de afd. haar Vice-Voorzitter. Bij de eerstvolgende bestuursverkiezing zal het Bestuur aangevuld moeten worden met 2 leden, omdat aan het voorgeschreven aantal van 6 er nu 2 ontbreken.

Het Bestuur bestaat uit: Mevr. Dr. C. J. Rutten, Pres.; de heeren H. Somermeijer, Penningmeester; Ir. P. Ch. Boland; J. W. C. Grootendorst, Secretaris.

Bestuursvergaderingen hadden regelmatig plaats en wel: 27 Febr., 21 April, 9 Juli, 22 Juli en 30 November.

Gedurende het geheele verslagjaar is een punt van ernstige bespreking geweest: het nemen van maatregelen, die er toe zouden kunnen leiden het aantal leden en begunstigers onzer afdeling te vergrooten. Het doel onzer Vereeniging is door het verspreiden van kennis over Indië den band tusschen Oost en West nauwer aan te halen. Daarvoor worden sprekers uitgenoodigd, die elk op hun gebied allerlei wetenswaardigs en soms wetenschappelijks mededeelen. Deze bijeenkomsten zijn voor onze vereeniging dikwijls kostbaar en daarom is het noodig te zoeken naar vermeerdering van onze in-

TAFELZILVER

bekend fabrikaat

koopt men het beste en voordeligst bij **G. VAN WILLEGAN & Zn.**, Havenkade 4-6, SCHEVENINGEN, Telef. 50844. Gesloten Huis. Minimum Exploitatie-kosten, daarom lage prijzen.

komsten door vermeerdering van het ledental. Het weet het Bestuur, dat het grootste deel van de leden van de afdeling Utrecht en Omstreken hun contributie offeren en zullen blijven offeren in het volle vertrouwen, dat het Bestuur het doel van de Vereeniging veel mogelijk zal nastreven, maar het begrijpt tevens dat er velen zijn, die behalve dat, zelf van hun contributie nog iets hopen te genieten. 't Is daarom, dat het Bestuur zich gewend heeft tot verschillende andere te Utrecht bestaande vereenigingen om door onderlinge samenwerking de onkosten van de bijeenkomsten te verdeelen en door meer lezingen het aantrekkelijke van het lid zijn te verhoogen.

Hierdoor is ons Bestuur, in samenwerking met Mij. van Nijverheid en Handel, met de Industriële Club, de Handelssocieteit en de Ver. Ned. Fabrikanten, gelukkig geweest den heer Elout uit te kunnen kiezen, die 26 Januari een lezing hield met Lichtbeeld met als onderwerp: 4 maanden in Indië.

In Maart hield de vulkanoloog Dr. Taverne een lezing in de collegezaal van prof. Went over de vulkanologie in Indië en over het werk, dat de vulkanologische dienst daar verricht, welke hoogst belangwekkende lezing werd bijgewoond door vele professoren en studenten.

In April stelde het Hoofdbestuur van Oost en West onze afdeling in het bezit van een groot aantal werken, bevattende inlichtingen voor hen, die in Indië betrekking zoeken bij het Gouvernement, bij de Consules, of bij den handel. Deze werkjes zijn tegen een kostenden prijs verkrijgbaar bij den Secretaris van de afd. Utrecht, Mauritsstraat 65.

In Juli werd door het Koloniaal Instituut te Amsterdam een kleine collectie Indische gebruiksvoorwerpen afgestaan aan onze afdeling. Deze collectie heeft de gedaante op de Indische tentoonstelling gehouden in M.U.L.O.-school aan de Hamburgerstraat. Ons Bestuur heeft zich in verbinding gesteld met het bestuur van het Schoolmuseum en op een gecombineerde vergadering is besloten, dat laatstgenoemd bestuur zich wendende tot B. en W. om vergunning te verkrijgen voor de noemde collectie onderdak te brengen in het Schoolmuseum, waar deze Indische voorwerpen ten dienste zullen staan van de verschillende Utrechtsche scholen. Bij het eind van dit verslagjaar was er nog geen eene ciele beslissing genomen.

Sedert Juli heeft de Suriname-vereeniging zich gesloten bij de afdeling Utrecht. Toezegging is gegeven, dat de Suriname-vereeniging zou trachten een collectie West-Indische gebruiksvoorwerpen bij elkaar te krijgen, die ook ondergebracht in het Schoolmuseum, ten dienste zou staan van de Utrechtsche scholen. Suriname-leden hebben van nu af toegang tot al onze bijeenkomsten.

Grooten dank waren wij verschuldigd aan het Bestuur van de Jaarbeurs, aan de afdeling Amersfoort van het Koloniaal Instituut en aan de afdeling Capi te Amsterdam, die er in toestemden een reeks te treffen om eenige van de mooiste Indische films te overdragen voor de September-Jaarbeursbezoekers te vertoond, op een avond te doen draaien uitsluitend voor leden van onze afdeling. Het zaaltje was vol, zelfs moest de brandweer eenigen kijklust den toegang ontzeggen; voor een tweede vertoond was de belangstelling echter niet groot genoeg.

Nadat op een gecombineerde vergadering der afdelingen van Oost en West, het Algemeen Ned. Verbond der Zuid-Afrikaansche vereeniging en de Holl.-Vlaamsche vereeniging tot samenwerking besloten was, werd op October een Hullebroeck-avond gegeven. Deze afscheen zeer in den smaak te vallen, blijkens de volle groote zaal in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen. De Hollandsche, Vlaamsche, Zuid-Afrikaansche en niet het minst de Maleische liedjes werden veel bijval.

De bijeenkomsten met de onderwijzeressen en onderwijzers, in het vorig verslagjaar begonnen, werd voortgezet in de drie eerste maanden van dit jaar. Het Bestuur had gehoopt, dat deze avonden zoo in den smaak zouden vallen, dat er om verzocht zou worden, om niet uit gebrek aan belangstelling, maar uit gebrek aan tijd, naar wij later vernamen.

Mededeelingen.

Van het Informatie-Bureau:

COMMISSARIAAT VOOR INDISCHE ZAKEN.

Uitzending voor 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, waarin moet worden mededingen, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

- a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs, het bezit der hoofdkatte;
- b. onderwijzer en onderwijzeres bij het lager onderwijs (vereischte bevoegdheden hoofdkatte en akte Engelsch of Fransch of hoofdkatte en middelbare akte A, Duitsch of Engelsch of Fransch);
- c. vakonderwijzeres voor de opleiding voor de mens in de nuttige en fraaie handwerken (vereischte bevoegdheden hoofdkatte en akte Engelsch of Fransch).

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 SUEZKADE 122a/b-DEN HAAG-TEL. 33472
 Steeds versche
 aanvoer van de **DE BESTE**
 Rijsttafelbenodigdheden en
 Indische Geneesmiddelen,
 Akar-Bahar-banden, enz.
 Verz. door geh. Europa - Prijsc. op aanvraag

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELN. 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen. Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukkerwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk. Ook zijn reclamédrukkerwerk moet er aantrekkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamédrukkerwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen. Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag S

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987
Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraîchissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIËVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN GERENOMMEERDE WIJNKELDER

VEREENIGING „OOST EN WEST"
 HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied van personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 's-Gravenhage, Tel. 14519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen, zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752. Dit „Tehuis" biedt studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, een matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan de Oost- en West-Indië die uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken, als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevr. J. FRANKENBERG, MENEDES-Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgers afspraak, Nic.-Maesstraat 1, Amsterdam, Tel. 22492. Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma M. A. NIJHOFF, L. Voorhout 9, Den Haag (bij deze firma alleen die met een *) zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
 - * 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
 - * 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.
 - * No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - * No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuker-Industrie. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2e, verbeterde druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - * No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen aldaar. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - * No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - * No. XI. De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën Prijs: f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
 No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
 2. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 3. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
 4. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 5. De Europeesche vrouw in Indië.
 6. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 7. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
 No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 2. Het Javaansch toneel.
 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 4. De theecultuur op Java.
 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 6. Een doode taal in Indië.
 7. De Inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 9. De Javanen gelijk hij schijnt en is.
 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
 No. 1. Over Ball en zijne bewoners.
 2. Beyloeing in Nederlandsch-Indië.
 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
 No. 5. Nederlanders in Indië.
 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volksceredietwezen.
 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, President Landraad, Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust)